

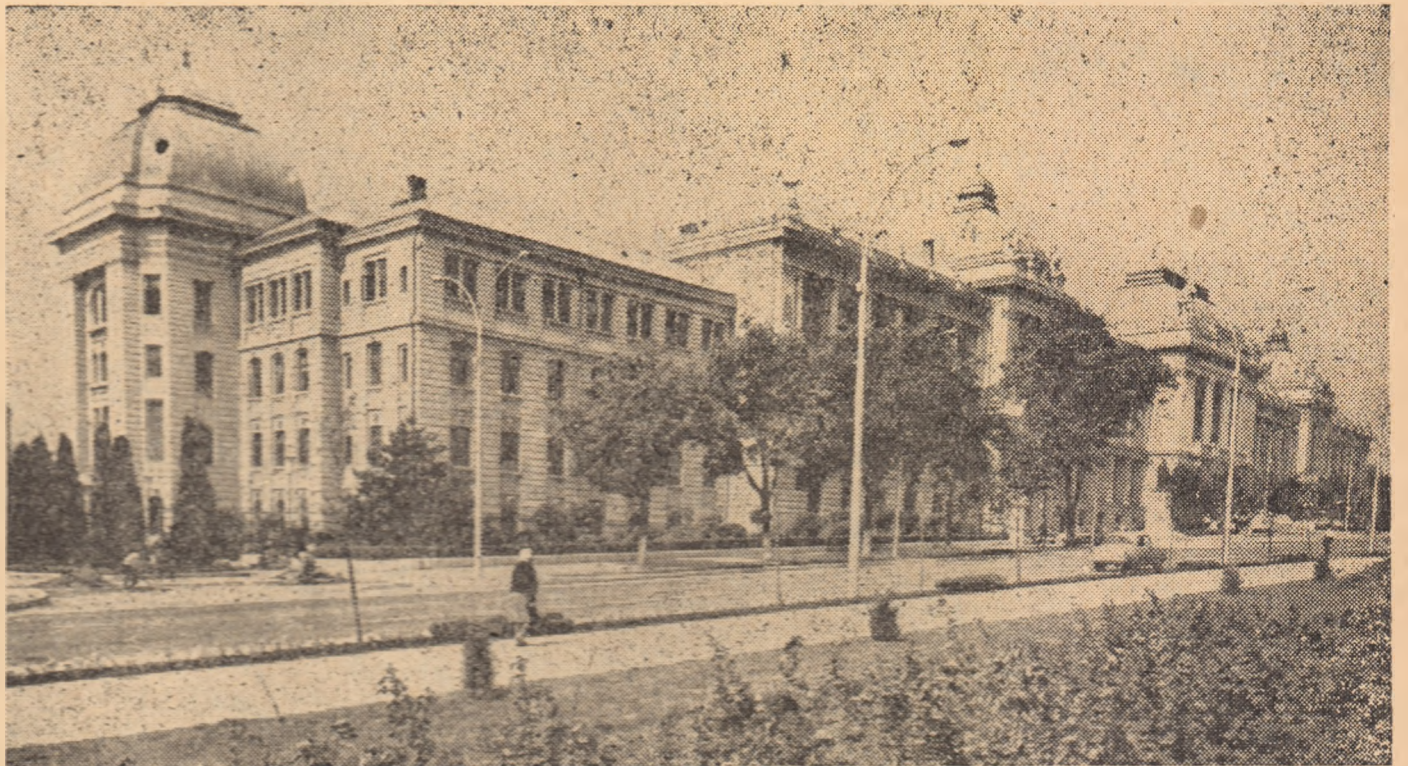
Perspectivile școlii

Eveniment așteptat totdeauna cu firească emoție de tineretul studios — de la copilul care intră pentru prima dată în incinta unei instituții de învățămînt la tînrul care se pregătește să devină specialistul de mîine — deschiderea școlilor are loc anul acesta în contextul unor importante evenimente din istoria României socialiste. Intreaga țară a sărbătorit cea de a XXX-a aniversare a Eliberării făcînd bilanțul unui drum glorios de înfruntări la capătul cărui a dobîndit „simboznenia din afară și dinăuntru” la care au visat înaintașii. Apariția unor excepționale documente, proiectul de Directive cu privire la planul cincinal 1976-1980 și liniile directoare ale dezvoltării economico-sociale a României pentru perioada 1981-1990, proiectul Programului Partidului Comunist Român, aduce în fața opiniei publice imaginea viitoare a României mîrînd pe carea luminoasă a comunismului. Cartă fundamentală ideologică, teoretică și politică, primul Program al partidului, după discutarea sa de către masele de oameni ai muncii, va fi supus spre dezbateri și aprobare, alături de celelalte documente, Congresului al XI-lea al partidului.

Învățămîntul reprezintă o componentă organică a procesului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate. Plenara C.C. al P.C.R. din 18-19 iunie 1973 a stabilit principalele linii de orientare a învățămîntului, în așa fel încît să răspundă menirii sale fundamentale, atât de pregnant formulate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Consider că trebuie să înscriem ca principiu de bază în hotărîrea Comitetului Central și în lege, că învățămîntul trebuie să pregătească tineretul pentru muncă și viață. Aceasta este sarcina fundamentală a unui învățămînt cu adevărat serios, capabil să pregătească poporul pentru construcția societății socialiste și comuniste”. Proiectul de program fixează marile obiective ale învățămîntului, viziunea de ansamblu fără de care orice activitate cade într-un pozitivism mărunț. Perspectivele învățămîntului sînt însă legate de mersul înainte al întregii noastre societăți. Ele au în vedere generalizarea și perfecționarea primei trepte a liceului, pentru ca între 1980-1990 să se treacă la generalizarea celei de a doua trepte a liceului, în așa fel încît tineretul nostru tineret să fie cuorins în învățămîntul de 12 ani. Aceasta nu va însemna o uniformizare, obligativitatea pentru toți elevii de a absolvi același tip de școală, ci necesitatea de a găsi cele mai potrivite forme, în raport cu posibilitățile și aptitudinile. Se prevede, astfel, ca învățămîntul liceal să se orienteze în mare parte spre profiluri industriale, agricole și economice, ca școlile profesionale să capete o tot mai mare extindere, iar învățămîntul general să ofere un orizont cît mai larg, evitîndu-se excesiva specializare. Absolventul de liceu trebuie să aibă o pregătire multilaterală în așa fel încît, în condițiile unei societăți moderne, avansate, să poată trece cu ușurință de la o specialitate la alta. Dacă legătura cu activitatea productivă rămîne o obligație a tuturor treptelor școlii, triada învățămînt-cercetare-producție urmează a-și dobîndi maxima eficiență în universități și în celelalte institute superioare ale școlii românești. Numai astfel vom dispune de specialiști capabili de a face față în cele mai diverse sectoare ale activității economico-sociale, numai astfel școlile înseși își vor aduce o contribuție tot mai însemnată la progresul societății noastre. Școala ne învață, dar ne învață să și învățăm, să rămînem toată viața cu această obișnuință care ne obligă la perfectare și autodepășire continuă.

Cu aceste gînduri întîmpinăm deschiderea școlii an școlar, urînd tuturor celor cuprinși în sistemul de învățămînt, dascăli și elevi, succese cît mai depline pentru propășirea școlii și a întregii societăți românești.

CRONICA

Universitatea „Al. I. Cuza”

În dezbateri: proiectul de Program al P. C. R.

PROMOVAREA UMANISMULUI SOCIALIST

Documentele partidului nostru înscriu constant drept țel suprem al politicii sale, drept rațiunea însăși a construirii orînduirii socialiste, creșterea bunăstării materiale și spirituale a maselor, afirmarea multilaterală a personalității umane.

„În centrul politicii P.C.R., — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuvîntarea la Sesiunea jubiliară a Marii Adunări Naționale consacrată celei de a XXX-a aniversări a Eliberării României de sub dominația fascistă, — stă idealul realizării libertății, bunăstării, fericirii și demnității omului, a întregului popor, făurirea celei mai drepte și mai nobile societăți la care au visat mințile luminate ale lumii — societatea comunistă”.

Proiectul de Program al Partidului Comunist Român prefigurează imaginea societății socialiste multilaterale dezvoltate, a comunismului ca model al societății umane spre care ne îndreptăm și totodată elaborează strategia și tactica făuririi lor, modul de imbinare a tuturor forțelor societății noastre pentru atingerea obiectivelor stabilite. Omul ca țel suprem al eforturilor îndreptate spre crearea societății socialiste multilaterale dezvoltate și a comunismului constituie valoarea care dă sensul a tot ceea ce înfăptuim. De aceea, valorile la care ne trimite obiectivele dezvoltării economice, sociale și spirituale, sînt valorile umanismului socialist, demnitățile omului și a poporului, afirmarea multilaterală a personalității umane și a societății, realizarea fericirii personale și a întregului popor. Garanția reală pentru rezolvarea acestor idealuri o constituie perfecționarea continuă a societății socialiste, transformarea condițiilor sociale de existență în condiții ale umanizării omului prin realizarea deplinei egalități între oameni, prin apropierea tînrății dintre clase. Între sat și oraș, munca fizică și intelectuală.

Ceea ce dă conținut umanist politicii P.C.R. nu este simpla afirmare a valorilor umanismului, ci garantarea mijloacelor corespunzătoare împlinirii unui ideal autentic uman, statornicirea unei unități depline între sistemul de valori afirmat și cel după care se acționează. Problemele omului, ale fericirii și afirmării multilaterale a personalității, sînt puse în termenii practicii sociale, ai activității economice, social-politice și spli-

rituale a claselor și grupărilor sociale existente. Umanismul socialist apare astfel ca unitate a teoriei marxiste cu practica făuririi societății socialiste și a omului nou. El se probează în planul acțiunii politice, în valorile, principiile și normele care coordonează activitatea și raporturile dintre oameni în toate domeniile. Intrinsec teoriei marxiste, umanismul dobîndește în socialism, prin conținutul său nou, statutul de ideologie care participă la exercitarea responsabilității puterii. Normele și principiile umanismului socialist au totodată valoare de norme și principii ale activității politice. „Umanismul socialist — se arată în proiectul de Program al P.C.R. — concepe omul ca o ființă socială, aflat în strînsă legătură și interdependență cu semenii săi, cu masele largi populare. El se întemeiază pe relații de colaborare și stimă reciprocă între toți membrii societății, pe interzicerea oricărei exploatare și asupririi, pe egalitate, pe libertatea omului de a acționa în mod conștient pentru afirmarea personalității sale, pentru făurirea propriului său viitor”. Principiile umanismului socialist constituie o componentă a politicii partidului prin care se realizează modelarea noilor raporturi între oameni și formarea noii conștiințe socialiste.

Umanismul socialist spre deosebire de formele anterioare ale umanismului este preocupat efectiv de lichidarea bazelor sociale ale inegalității între oameni, de înlăturarea a tot ceea ce alterează egalitatea în drepturi, idealul de echitate socială.

În concepția partidului nostru, umanismul socialist propune, așa cum arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, și cum prevede și proiectul de Program, „a reda fericirea personală în contextul afirmării personalității întregului popor”. (România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate, vol. VI, p. 679). Societatea socialistă este prima societate care oferă posibilitatea afirmării simultane a societății și individului. Dezvoltarea bazei tehnico-materiale, crearea unei economii înaintate, perfecționarea relațiilor de producție și a ansamblului relațiilor sociale, obiective ale dezvoltării sociale actuale, constituie domeniile fundamentale de obiectivare a energiei umane care favorizează afirmarea multilaterală a personalității. Perfecționarea mediului social obiectiv de e-

xistență a omului se împletește cu activitatea de formare a omului nou, a conștiinței sale socialiste.

Planificarea dezvoltării economico-sociale în țara noastră servește scopurilor poporului „țelul fundamental al țecarului popor este acela de a-și asigura un nivel de viață material și spiritual înaintat” — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea la care ne-am referit. Coordonarea tuturor forțelor sociale în vederea făuririi bunăstării și fericirii poporului se realizează pe baza conducerii planificate a întregii vieți social-economice ce se imbină cu largă participare a maselor la rezolvarea treburilor obștești.

Numai în aceste condiții ale unei dezvoltării sociale planificate, subordonate intereselor poporului în care întregul popor participă la conducerea vieții economico-sociale individul poate să-și asume responsabilitatea și să-și folosească creator inteligența în munca sa. Societatea socialistă are propria ei structură economică, socială și politică care dă sens și ordine vieții individului oferindu-i posibilități nelimitate afirmării personalității. Criteriul fundamental de realizare a a personalității umane, conform concepției partidului nostru despre umanism, îl reprezintă „afirmarea cît mai deplină în viața socială a capacităților fiecăruia, împlinirea multilaterală a personalității umane, valorificarea plerară a talentelor, aptitudinilor și inițiativei creatoare a oamenilor muncii”. (Proiectul Programului P.C.R.). Un asemenea criteriu funcționează numai în cadrul unei societăți întemeiate pe relații de egalitate deplină între oameni, de stimă, colaborare și înțelegere, care are la bază proprietatea socialistă. Proprietatea socialistă, ce exprimă poziția nouă, egală a oamenilor muncii față de mijloacele de producție este izvorul dezvoltării poporului, a întregii națiuni „Dezvoltarea și înflorirea proprietății socialiste — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — reprezintă izvorul bunăstării și fericirii maselor populare, chezia valorificării depline a capacității, energiei și talentelor, a împlinirii personalității umane”. (România pe drumul desăvîșirii construcției socialiste, vol. III, Ed. Pol., 1969, p. 616).

Elena PUHA

(continuare în pag. 8)

FLORIN MIHAI PETRESCU:

La timpul unu

Recenta culegere de versuri a lui Florin Mihai Petrescu, *La timpul unu*, Editura „Junimea”, 1974, pune cu mai multă putere în relief, față de toate volumele sale anterioare, o însușire particulară a autorului, care îi înscrie întreaga creație în zona unui lirism senin. Metaforele pe care le preferă ca titluri pentru primele două cicluri ale volumului de la „Junimea” sînt edificatoare în acest sens: *Melodii solare*, *Lebăda astrală*. Este demn de remarcat faptul că poetul, riscînd imaginea unui autor monocord, cu predispoziții constante pentru versul exuberant, n-a ținut niciodată să apară altfel decît este. N-a încercat, conștient de structura sa sufletească și de posibilitățile sale, să mimizeze, cum din nefericire se mai întîmplă, angoase și stări sufletești complicate, fără acoperirea unei trăiri autentice, în versuri mai mult sau mai puțin sofisticate, menite să întrefînă, în alambicarea lor deliberată, ideea unei iluzorii profunzimi lirice. Dimpotrivă, autorul volumului *La timpul unu* preferă „emoția pe față” și gândul deslușit, cu care să se poată sustrage „neliniștii distrugătoare”: „Și-ascult pîndind emoția pe față / La iarba sfință-n orice dimineață / Și mă pătrund de darurile clare / Răpit neliniștii distrugătoare / Pecetluind sub lespezi de ivoriu / Tot ce-i obscur, urît și iluzoriu” (*La timpul unu*). Florin Mihai Petrescu a avut demnitatea de a nu-și trăda adevăratele sale inclinații chiar cînd acestea îl arătau ca pe un liric cu elanurile temperate de școală, echilibrat, preocupat de armonia exterioară, de cizelarea versului, imagine a creatorului de poezie cu care se împacă mai greu poetul modern, refractar constrîngerii.

Nu s-ar putea spune că Florin Mihai Petrescu manifestă vreo preferință tematică. Scrie cu aceeași ușurință și aplicație despre iubirea de patrie, visează fîrmuri exotice, exaltă binefacerea civilizației, viața citadină, viteza, zborurile cosmice, mașinăriile veacului, meditează la destinul de excepție al creatorului „dă sfaturi de conduită în viață, preamăreste un „Eros difuz”, sublimînd sentimentul de iubire într-unul de admirație pentru ceea ce este frumos și nobil în general, nu se ferește nici de versul ocazional, prilejuit de aniversarea sau comemorarea vreunui om celebru, după cum nu se dă în lături să abordeze, mai rar, chiar și o anumită poezie cu poantă umoristică. I-am reproșat totuși autorului o ușoară alunecare spre calambur, mai ales într-o poezie cu un timbru grav, cum e *Sonata* pentru violoncel, care se încheie astfel: „nu-mi sun în buzunare ci-n obeliscuri — lei / și steaua nevăzută pe frunte mă sărută / ca bucuria nouă pe o durere mută. / Cît de plăcut adie Dosofteii”.

Poezia patriotică a lui Florin Mihai Petrescu nu este niciodată o pledoarie, care ar presupune un zbucium dramatic în dezbaterile unor idei sau credințe, ci mai curînd o laudă, momentul preferat, mai potrivit cu temperamentul jubilat al poetului, fiind cel de exultare, după ce bătălia a fost cîștigată: *Elogiu patriei*, *Echitatea istoriei*, *Sub zodia împlinirilor de aur*, *Izvor de libertate*, *Imn jubiliar* etc.: „Fericire în veci, leagăn de daci / Cine pleacă din tine, oriunde, firește / Cu seva de-aici secular înflorește / Centurii romane și arbori tenaci. / / Eram Mihai Viteji în Albe Iulii / Și grație în zborul Ibelului. / I-coanele pe sticlă încrustînd / Cu-aceiași galbeni din amurgul blînd. / / Cu lacrimi mari de piatră plîng, Doamne, Brîncovenii / Dar a rămas ne-nfrînt zborul către cupole / Și zările mol-dave au cite un Manole / Ori un Ștefan zidînd în veac pentru milenii” (*Echitatea istoriei*). Poetul preferă dezbaterii de idei, pe teme politice, sociale și morale, în care a reușit atît de bine Labiș, oda.

Florin Mihai Petrescu alege două căi pentru a-si afirma preceptele morale pentru care mîlîtează, cînd nu folosește, caz mai pușin fericit ca realizare artistică, deși bine intenționat, e-nunțul didactic: „Cînd zborul și cu munca-s identice în țel / Iar florile-nfeleg aleasa lor menire / La arma bunătății — salve de-același fel / Și toată fantezia spre liberă-omenire” (*Portret în mers*). De cele mai multe ori poetul recurge însă la un autoportret, care nu urmărește să fie atît fidel, pentru că intervine o doză de exagerare conștientă și de idealizare, pe cît se vrea de exemplar, aceasta fiind calea preferată de comunicare a credințelor și convingerilor morale sau estetice de care este animat. Cîtăm aceste versuri despre dăruire și devotament pentru semenii, în care bunul împărșit vrea să fie rezultatul artei poetului: „Imparte-mă, lumină, în două emisfere / Una de melodie, iar alta de tăcere / Și du-mă fără grijă în marele suvoi / / Să caut nemurirea, să vin în fericire / Și cînt pe nouă coarde la treisprezece lire / Iar toată-agoniseala o înmulțesc cu voi” (*Imparte-mă lumină*). Mai concludent, pentru încercarea aceasta de a difuza o învățătură, prin intermediul unui autoportret care cumulează cele mai nobile însușiri morale, este *Soneta* mărînimiei: „Ce plîns se-aude încă și nu l-am alinat? / Ce secetă persistă și n-am gonit-o-n mare? / Lacrima din alt secol și astăzi mă mai doare / Vreau imnul bucuriei să sune ne-noetat. / Sub grindina obscură nu m-am plecat nicîcînd / Strămoșii mei respiră prin maci crescuți din rană / Pe buze n-am simșit invidia mușcînd / Ca-nfructul cu veninuri dup-o mîrtire vîndă. / / Dacă regret că timpul

e scurt — dorm mai pușin / Și fugă bătrîneșea căci lacom nu-s din fire / Nu-s timplele cărunte nici doar cîteva fire / / Eu am rămas odată în grotă cu-Aladin / Și raza din comori s-a strecurat în mine / E ceea ce mă pierde și tot ce mă menține”. Florin Mihai Petrescu oferă norme de conduită morală și în portretele unor oameni celebri pe care le face în volumul *La timpul unu*. Scriînd despre Coandă, poetul celebrează, de fapt, capacitatea creatoare a omului, cu intenția de a recomanda un model de viață (*In memoriam*). În febul acesta se învecoră o îndepărtare de facilitatea poeziei ocazionale. Tot despre trecere în cuceririle minții omenești, totă circulația fiind rîndă într-o perpetuă revoluție”, în care se dezlăuie adevărul, vorbește poetul și în versurile dedicate lui *Nicolaus Copernic*, alt destîn exemplar: „Să-ți înșin o-dată, orbăd în orbăd / Iube iubire pară, picăteie, aprigă / Și se dorește și-acum în bolta nesfîrșită / Cum arăta de sfere latește tac în clipă. / / Din soare și-ni înșin dintr-o-cercă totuși / De-acumă pînă la dogme cruciș cet în răpăr / Și nu mai așteptăm să vină ceasul morșii / Pentru-a rede lăzăr în-regul adevăr”. Poetul simbolizează destinul demagogic al artistului în general, recomandîndu-se, în poezia cu acest titlu, un alt model uman.

Ca și în alte volume, Florin Mihai Petrescu recurge cu mare plăcere și în alegerea rîndă, lăsîndu-se incanta de suver, cuvinte exotice. Acestei exotice o încercase altdată *Bolnavecan*, cu cuvintele orientale. *Macedonski*, cu numirile de pietre prețioase, *Minulescu*, cu terminologia marină și cu aceea a civilizației cotidiene. Pe toți acești poeți îi leagă tentația pîrmului erotic. Florin Mihai Petrescu visează la Cetățile calabre, la „zăpada-nflorită în Himalaya” (*Pasărea vietii*), la *Jeeria galariilor* (*Lebăda astrală*), simte *Chemarea atolilor* și vinul din *Schwartzwald* (*Înălțimi și profunzime*), aude, „în somn profund”, *chemarea blondei Loreley* (*Sinteză*), se lasă mîngiat de sunetele care pot fi citite pe vasul imaginar „*Anda*” și așteaptă semne „venind din proxima cenauri” (*Nebănluri de portelanuri*), privește „în răcoarea de la miezul nopții”, „verdele uitării asimilînd gîngăș spre Vega” (*Ca un poet — simbăta*), regăsește „*amiaza revîrsată de Versailles*” în pîrul iubitei (*Frenezie*), are „*doruri vag metise*” în *Marea Caraibilor* (*Am colindat pustturi*), doarește cu încordare un „*zbor celest*”, controlîndu-și, cu ironie de data aceasta, reveriile exotice (*Punctualitate*). În acest exotism poetul caută, în cele mai reușite versuri ale volumului, reliefulirile unei geografii interioare, care se ivesc numai după înfrîngerea grandilocvenței rezultate dintr-o prea mare plăcere de versificare.

HORIA ZILIERU

eroul necunoscut

Sub straturi de cenușă de vulcani stă cavalerul cu un crin în mină; deasupra, vintu-n testament amină mireasa lui prin brazii diafani.

Prin coaste aurite aștri plîng, dar limba nu mai are dezlegare și piatra pentru templu s-o coboare profeții-nori se roagă în adinc.

În galaxii, sculptîndu-se-n nadir, mormintul sacru umbra i-l susține și focul orb cu lungile retine la strana morșii-l spală în delir.

Pilastrii lui de fum îi simt în trunchi cînd diamantul nopții mă sfișie și-n cimitirul din melancolie îl scol din somn cu harafa în genunchi.

extaz în lacrimi

Ah, corbi în mușenie adastă, în nupșiala lor singurătate; prin ochii reci curg bolte instelate, un cuarș scinteietor și-ogînda castă.

Coroana sfință lăcrimîndu-și spinii visează-n virfuri magice vocale, pe cînd amanșii-n parcuri siderale stau îngropați în lavelle luminii.

Cu fumul de suspine se-nconjoară slăvita ardere în carnea vie și singele c-o grea melancolie le surpă-alcovul crinului de ceară.

Ca șerpîi pe coline în otravă, ies nervii în smîntire din hotare și în clavirul norilor tresare deșertul din privirea lor suavă.

Pe lacrima de smîrnă poartă patul miresei ce nu vine niciodată și gura li-i o urnă aplecată spre calea viermilor urmînd păcatul.

Doar șerbul tău își pune alte coarde, deschiderea petalei să ingine, cit sug în ginți albinele păgine puterea mierii ce în candeli arde.

coroana

Îmi umblă crini prin craniu ca nebunii, cit gîtul lebedei în catedrală. (Proca sînt o-nemelere de vestală cu tîrs de aur prin deșertul lunii?)

Și singele ca pasărea bolnavă pe turnuri urcă spaima de miragii; suspinele mai sună în octavă și cugetul prea slab își strigă magii.

Sub mantia tenebrei în credință duc iarna grea cu muzici funerare, cum norii se scufundă-n suferință în vinul de mireasă-n așteptare.

Căzut în noapte trupul e o lavă și deznădejdea în trecut o varsă, ah, Doamnă în legenda morșii arsă pe rugul din revolta mea suavă.

Acolo beau și dormitez, și mina o altă coastă în delir îți pune, că tu îmi ești: și roaba și stăpîna, pămînt și apă, inger și genune.

Din malul celălalt se rup talaze dezacordîndu-mi pe vecie rana și spuma împietrită în extaze duratei mele îi va fi coroana...

NERVUL MODERNIZĂRII ÎN ECONOMIE

Proiectul de Program al P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, enumerând direcțiile în care se va acționa în următorii 20—25 de ani, confirmă strinsa relație între aceste înalte obiective ale societății noastre și procesul continuu de dezvoltare și modernizare industrială. Se arată astfel, în primul loc, importanța pe care o are „creșterea puternică a forțelor de producție, pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice”.

Pentru a se ține pasul cu mersul revoluției tehnico-științifice contemporane și pentru a reduce decalajele care ne despart de țările dezvoltate industrial, în economia noastră națională se desfășoară, așa cum se știe, un vast proces de creștere cantitativă și calitativă care implică modernizarea ca principală componentă.

Întrucât economia națională este organizată și se dezvoltă într-o concepție sistemică, procesul de modernizare se referă nu numai la întreg, ci și la părțile sale constitutive, în primul rând la industrie cu ramura sa de bază — construcția de mașini. Numai ea ne poate asigura o „anatomică” și o „fiziologie”, pentru întreaga viață economică, corespunzătoare lumii avansate.

Dacă în general — ținând seama de situația economică moștenită de la vechiul regim și de stadiul la care au ajuns știința și tehnica pe plan mondial — modernizarea nu se poate realiza prin corajarea potențialului preluat, cu atât mai puțin acest lucru este valabil pentru construcția de mașini și prelucrarea metalelor care, în trecut, era extrem de slab dezvoltată. Proiectul de Program al P.C.R. prevede, între altele, că „în această perioadă electro-tehnica și în deosebi electronică vor cunoaște o puternică dezvoltare”, ca și industria constructoare de mașini care „va permite satisfacerea într-un grad tot mai înalt a cerințelor economiei naționale”. Se va dezvolta, de asemenea, mecanica fină și optica, producția de linii tehnologice complete, de nave. Aceași orientare este subliniată și în proiectul directivelor Congresului al XI-lea al P.C.R.

Modernizarea impune performanțe tehnice superioare mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Crearea lor este strins legată de folosirea și extinderea unor tehnologii noi. Specialiștii apreciază că în viitor problema curentă a fabricației nu va fi la ce mașină de prelucrare prin așchiere va putea fi produsă o piesă metalică, ci prin care din metodele de prelucrare neconvenționale se poate fabrica cel mai eficient piesa respectivă.

Proiectul de directive al Congresului al XI-lea al P.C.R. prevede ca în viitorul cincinal 12% din totalul tehnologiilor noi și perfecționate pe economie să fie utilizate în construcția de mașini.

Cincinalul trecut a însemnat în construcția de mașini un moment hotărâtor în trecerea de la fabricarea unor produse pe baza

importului de documentație sau a adaptării ei, la asigurarea rezolvării problemelor ramurii pe baza cercetării-proiectării proprii.

Aplicându-se directivele Congresului al X-lea al partidului nostru, Congres care a făcut o temeinică și amplă analiză activității de cercetare științifică, s-au elaborat o serie de programe prioritare de cercetare în construcția de mașini. Acum, proiectul de Program arată că „partidul pornește în mod constant de la considerentul că știința constituie factorul primordial al progresului contemporan”, și de aceea „cercetarea științifică va fi organizată în strinsă concordanță cu cerințele producției materiale și activității sociale, asigurându-se dezvoltarea corespunzătoare atât a cercetării aplicative, cât și a cercetării fundamentale de perspectivă. Ea trebuie să premeurgă obiectivelor și necesităților dezvoltării societății prevăzute în Programul partidului, în planurile cincinale și în prognozele pe termen lung, să acționeze pentru soluționarea din timp a acestora, dând perspectivă largă dezvoltării societății socialiste”.

În momentul de față, domeniile în care este concentrată activitatea de cercetare sînt cu precădere: economia de metal, aparatură electronică, tehnica de calcul, asimilarea și fabricarea mașinilor-unelte cu comandă numerică, tehnologii fundamentale ale construcției de mașini, asimilarea și fabricarea motoarelor cu ardere internă și noi soluții tehnice pentru reducerea consumului de carburanți, mașini hidraulice, autovehicule, tractoare și mașini agricole, combaterea coroziei metalelor. În viitorul cincinal se va urmări reducerea gabaritelor și miniaturizarea produselor, concentrându-se eforturile de cercetare pe un număr de produse prioritare.

Transpunând în practică respectivele indicații, industria constructoare de mașini a reușit de pe acum să-și bazeze producția, în unele sectoare, exclusiv sau în cea mai mare parte pe cercetarea-proiectarea proprie. Merită menționat faptul că, în producția de utilaj minier, pentru industria chimică, pentru materiale de construcții, cercetarea-proiectarea tehnologică a ministerului de profil asigură integral necesitățile, sau că trei pătrimi din numărul produselor noi în construcția de mașini-unelte se asimilează, în actualul cincinal, prin eforturi proprii de cercetare-proiectare, paralel cu reducerea la 10% a aportului achiziționării de licențe și la 15% a cooperării cu firme din străinătate.

De asemenea, tehnologiile românești stau la baza obiectivelor care se proiectează în domeniul industriei ușoare pentru subramurile textilă-pielărie, sticlă și ceramică fină, iar utilajele și instalațiile necesare sînt produse în țară în proporție de 70—85%. În plus se oferă străinătății licențe de fabricație, linii de fabricație, instalații complete pentru fabrici de tricotate și confecții, pentru toate tipurile de filaturi, țesătorii, finisaje textile, fabrici de prelucrare a

pielii, fabrici de încălțăminte, fabrici pentru sticlă și porțelan, pentru bunuri de consum metalice, mase plastice și cauciuc. La ele se asociază și serviciile ingineresti.

La creșterea rolului cercetării proprii a contribuit atât dezvoltarea extensivă, cât și intensivă a acesteia. Pe lângă concentrarea atenției asupra temelor majore și a organizării superioare a muncii de cercetare, a sporit numărul cercetătorilor și al instituțiilor.

Cercetarea științifică va fi în continuare concentrată spre valorificarea superioară a materiei prime, a descoperirii de noi resurse de energie, combustibil, apă, presupunând așa dar orientarea spre mașini, utilaje și instalații complexe, sisteme de mașini, care să încorporeze o muncă de creație superioară și spre subiecte de primă importanță cerute de punerea în funcțiune a noilor obiective prevăzute în cincinalele actual și viitor. Cercetarea științifică nu numai că trebuie să premeurgă producția, ci tinde să însotească permanent activitatea de producție și să urmărească comportarea produsului respectiv în exploatare, în vederea perfecționării lui.

Analizînd în mod științific situația comerțului nostru exterior și rolul produselor construcției de mașini în cadrul lui, subliniind faptul că problemele exportului sînt probleme ale producției, tovarășul Nicolae Ceaușescu atrage atenția asupra rolului cercetării științifice, a introducerii în producție a tehnicii și tehnologiei avansate pentru diversificarea nomenclaturii de produse, pentru adaptarea fabricației la cerințele pieții mondiale, pentru valorificarea superioară a resurselor proprii, pentru o reducere a importului și un export de utilaje complexe și de mașini-unelte care să ne permită schimburi eficiente și echilibrarea corespunzătoare între import și export.

În etapa actuală se impune orientarea, într-o mai mare măsură, a activității de cercetare științifică și spre problemele ridicate de folosirea înlocuitorilor, nu numai a maselor plastice, ci și a oțelului slab aliat în locul celui obișnuit, a fontelor de mare rezistență în locul oțelului, sintetizării de pulberi ș.a. ori de câte ori este posibil. De asemenea, trebuie dezvoltate cercetările în direcția reducerii consumurilor specifice, a reciclării deșeurilor și a valorificării într-o proporție sporită a rezistenței potențiale a metalelor.

Dezvoltarea și modernizarea industriei constructoare de mașini și a prelucrării metalelor are efecte favorabile asupra creșterii calității muncii nu numai în propria ramură, ci în întreaga economie. Ea permite acoperirea, în condiții superioare, a peste 70% din necesarul intern de mașini și utilaje, precum și importante disponibilități pentru export.

Prin efectele sale propagate, prin reacțiile în lanț pe care le provoacă, dezvoltarea și modernizarea construcției de mașini și a prelucrării metalelor antrenează implicații pozitive și asupra calificării forței de muncă, a gradului ei de ocupare, asupra veniturilor obținute, deci asupra nivelului de trai al membrilor societății, conducînd astfel, în chip coordonat, alături de toate celelalte măsuri preconizate în proiectul de Program, la „ridicarea continuă a bunăstării materiale a întregului nostru popor”, țel căruia „ii sînt subordonate toate eforturile pentru dezvoltarea în ritm intens a economiei naționale”.

Georgeta MACARIE

Analiză de înaltă ținută științifică

Document de excepțională semnificație teoretică și practică, **Programul Partidului Comunist Român** vine să dea o orientare generală, profund științifică, marxist-leninistă, pentru întreaga activitate internă și externă a partidului și poporului. Într-adevăr, toți cetățenii patriei noastre, toți cei angajați în vasta activitate constructivă, găsesc, în documentul amintit, o prezentare clară și detaliată a sarcinilor fiecărui domeniu din multiplele activități economice, politice, sociale și culturale, ce se desfășoară în țara noastră.

Ca slujitori ai științei istoriei, oprindu-ne doar asupra primei părți a programului consacrată evocării luptei poporului român, a forțelor progresiste și revoluționare, a clasei muncitoare și partidului comunist pentru libertate socială și națională, împotriva fascismului și războiului, pentru înfrățirea insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste, reținem valoroasele precizări referitoare la câteva elemente și momente esențiale din istoria noastră pînă în preajma momentului crucial din 23 August 1944. Merită amintite, mai întii, aprecierile referitoare la situația populației de pe teritoriul României după cucerirea Daciei de către romani, sublinierea consecințelor perioadei migrațiilor în istoria națională, conturarea trăsăturilor societății românești în epoca medievală, sublinierea însemnătății revoluției de la 1821 și 1848. Pentru perioada modernă, se are în vedere fixarea locului și rolului burgheziei în stat. Prezentarea în continuare a evoluției mișcării muncitorești pînă la crearea Partidului Comunist Român, cu valoroase precizări asupra caracterului marxist al primelor programe și organizații muncitorești, asupra contribuției proletariatului la progresul societății românești în epoca modernă, se încheie cu concluzia de mare importanță că, încă de la începuturile sale, mișcarea noastră muncitorească a fost prezentă atât în momentele hotărâtoare ale dezvoltării poporului român, cit și în marile bătălii revoluționare internaționale”.

Aceași analiză de înaltă ținută științifică și partinică se face și perioadei interbelice, perioadă în care Partidul Comunist Român, luptînd cu consecvență, învingînd greutăți de tot felul, depășind unele erori a condus poporul către actul eliberator de la 23 August 1944.

Pentru noi, istoricii, amplul document dezbătut în aceste zile de întreaga națiune rămîne un valoros punct de referință în orientarea predării și cercetării istoriei patriei, pentru transformarea istoriei într-o forță de educare și mobilizare a tineretului, a întregului popor, la făurirea unei României comuniste.

Prof. univ. dr. Aurel LOGHIN

Chipul comunist al țării

Pentru noi, cei care proiectăm construcțiile edilitare, proiectul de Program al P.C.R. consfințește ideea că modul de a construi trece astăzi printr-o adevărată revoluție, inginerii constructori și arhitecții fiind confrunțați cu exigențele modernizării și complexe probleme de dezvoltare a unei economii în permanentă ascendență. Înfrățirea vastului program de dezvoltare economico-socială a țării, va necesita realizarea unui imens volum de investiții cifrat, în următorii 15 ani, la aproape 3000 miliarde lei. Industrializarea lucrărilor de construcții este calea obiectivă pentru obținerea unor consumuri minime de materiale, reducerea greutății construcțiilor, reducerea consumului de manoperă, a duratei de execuție, îmbunătățirea calității și reducerea prețului de cost al investițiilor. Îmbunătățirea confortului și ridicarea gradului de utilitate în construcția de locuințe și a celorlalte obiective social-culturale vor fi urmăriți concomitent cu folosirea celor mai moderne materiale și a proiectelor tipizate. Venind în întîmpinarea acestor desiderate, arhitecții și inginerii ieșeni se străduiesc să aplice tehnologii moderne de execuție, realizarea unor structuri îndrăznețe de rezistență, să grezeze pe linia modernă a construcțiilor unele motive de arhitectură autohtonă. Dacă ne referim numai la orașul Iași — miez de gînd și faptă românească — nu putem să-l concepem în haina modernă a noilor construcții fără a ține seamă de păstrarea și accentuarea trăsăturilor specifice, de numeroasele podoabe oferite de monumentele istorice ale acestui oraș unic în felul său. Sistemizarea teritorial-complexă a județului reprezintă, în etapa actuală și cea de perspectivă, una dintre cele mai importante sarcini ale activității noastre, legiferată prin prevederile legii sistematizării. Aceste preocupări se integrează organic în prevederile Programului partidului care subliniază că, la realizarea tuturor construcțiilor, să se țină seama de necesitatea dezvoltării unor orașe și centre rurale moderne. Toate aceste obiective ale noastre ne determină să privim recentele documente de partid ca pe un îndreptar prețios pentru activitatea de proiectare, primit cu un deosebit interes și entuziasm de către proiectanții ieșeni. Sinteză a experienței acumulate pe drumul parcurs pînă acum de România, proiectul de Program al partidului prefigurează astăzi viitorul strălucit al țării.

CONSTANTIN MIHĂILESCU
directorul Institutului de Cercetare și Proiectare
Iași

Obiective fără precedent în istorie

Proiectul de Program al partidului constituie, pentru generația noastră, un document de cea mai mare însemnătate.

Caracterul profund științific, creator al acestui important document, temeinic fundamentat pe principiile învățurii marxist-leniniste, precum și o amplă analiză a realităților societății noastre, se datorează aportului excepțional adus la elaborarea Programului de către conducătorul partidului și statului nostru, fiul cel mai iubit al poporului român, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU.

Pentru noi, oamenii de artă din România socialistă, proiectul de Program constituie o călăuză sigură în activitatea noastră de viitor, certitudinea împlinirii unor aspirații milenare ale poporului ai cărui mesageri sîntem. Din această perspectivă, contribuția noastră la edificarea conștiinței socialiste devine de o mai mare importanță. În funcție de această mare sarcină gîndim viitorul teatrului nostru: un teatru credincios realismului, capabil să redea întreaga amplitudine a mesajului umanismului militant, înarmat cu forța de șoc dar și de generalizare a metaforei scenice, valorificînd ceea ce este fertil în căutări ale noului și valorii în bogata moștenire a acestei arte.

Teatrul își caută continuu modalități de expresie proprii, prelucrînd experiențele milenare și parcurgînd altele noi, sondînd continuu prezentul și viitorul. În acest sens, Programul partidului constituie un epocal document orientativ și stimulator.

Un personaj din Pescarușul de Cehov, spune: „Nu se poate trăi fără teatru”. Nu se va putea lipsi de arta noastră nici societatea de mîine, dar pentru a se institui, în continuare, ca mod de afirmare a conștiinței înaintate și de apropiere între oameni, teatrul trebuie să-și asigure un viitor demn de societatea socialistă multilateral dezvoltată. Fapt care presupune o artă interpretativă ce mare finețe, favorizînd o intensă comunicare cu publicul, o corespunzătoare tehnică a scenei, o dramaturgie originală fecundă și îndrăzneată, premise ale unei activități eficiente din toate punctele de vedere.

Teatrul românesc, va ști și în viitor să slujească poporul, luptînd pentru îndeplinirea cu succes a obiectivelor stabilite în Programul partidului, spre o tot mai puternică înflorire a patriei socialiste.

TEOFIL VILCU,
directorul Teatrului Național „Vasile Alecsandri”

Un narator fantast

La a doua sa carte * (prima, *Vulpile* a apărut în 1970 tot la Editura „Junimea”) George Sidorovici rămâne fidel formulei inițiale, aproape singulară în peisajul prozel actuale. El este un narator de o factură specială, un scriitor fantast în sensul larg al termenului. După Tzvetan Todorov „fastasticul implică nu numai existența unui eveniment straniu care provoacă o ezitare a cititorului și a eroului, dar și un mod de a citi pe care, pentru moment, îl putem defini doar negativ spunând că el nu trebuie să fie nici poetic nici alegoric”. Observând că autorul *Introducerii în literatura fantastică* supralicitează participarea cititorului la actul lecturii, considerând-o esențială pentru stabilirea genului unui text, reținem ca termen cheie al acestei quasi-definiții ezitarea. Cu această cheie vom deschide și cartea lui George Sidorovici, unde *povestitorul, personajul* (de obicei acestia sunt unul și același) și *cititorul* ezită alternativ sau simultan în fața unor evenimente de o dimensiune și o desfășurare neobișnuite. Scriitorul va pregăti cu abilitate momentul delimitării, al transcenderii personajului și, implicit, cititorului, în genere povestirea debutând sub auspiciile realului, spre a se insinua, treptat, formulele deviatorii. Tehnica este a clasicii genului. G. Sidorovici își alege un spațiu al acțiunii și un timp (revolut) al povestirii care justifică reacțiile personajelor și evenimentele insolite la care participă. E aici implicată, oare, ezitarea autorului însuși, privind viabilitatea fantasticului folcloric (pe care îl practică) într-o epocă ultratehnocrată ce se confruntă cu un alt fel de fantastic, cel al science-fictionului? Oricum, povestirile lui Sidorovici rămân în sfera straniului și a miraculosului, vehiculând rituri și credințe populare — uneori sancționate sau privite cu neîncredere de însuși personajul povestitor.

Spațiul (locul) acțiunii este, în genere, muntele, care exercită o adevărată forță magică, fiind o primă și esențială poartă de intrare în fabulos. Muntele este un spațiu al visului și un muzeu de antichități: acolo arhaicul viețuiește încă multă vreme după ce civilizația l-a eliminat. Escaladarea muntelui are valoarea unei reintegrări a ceea ce e peren și fertil (*Cenușa bătrînului*). Muntele este reconfortant: un personaj care are „trupul istovit și mințea clătinită din rosturile ei normale” e trimis spre vindicare într-un sat de munte. „Să privesc munții și să beau fluvii de lapte” — o terapie cât se poate de plauzibilă (*Taurul negru*). Dar tot muntele redimensionează sau deformează realul: practicile medicale ale lui Manole Balahur („cel din urmă vraci și cel dintâi medic din munți”) sunt stranii, deși eficiente (*Pădurea de dincolo*). „Muntele e acum o vietate de foc” (*Dalbul pribeag*), care tutelează morții și vii, deopotrivă. El își simte prietenii și intruși. Deslănțuirea unei teribile furtuni pare să fie determinată de venirea unui reporter la o cabană forestieră (*Rezemați de năluci*). Etc.

O singură povestire se desfășoară în cîmpie. E o „cîmpie obosită”, devitalizată de secetă și război, o cîmpie care dilată pînă la halucinare imaginația, și al cărei punct de referință este tot muntele. „Tu ai să mă duci în munți. S-aud ploaia și brazi.” (*Cîmpia obosită*). Celelalte povestiri se petrec într-un spațiu indeterminat, dar care poate fi, după anumite indicii, tot al muntelui.

Timpul. Scriitorul e preocupat, în cele mai multe texte, să fixeze timpul istoric prin care validează „navitatea” personajelor, încrederea lor în puterea magică a poveștilor. „Era probabil un vechi obicei spusul acesta al poveștilor. În anii de atunci, imediat după război, nu prea ajungeau zările în munți, iar despre aparatele de radio încă nu se auzise” (*Rezemați de năluci*). „Vara izbucnise prea devreme, la începutul lui mai. Din cauza avioanelor, susținea Iulică Speriatu și a celor ce trag cu tunurile în soare” (*Cîmpia obosită*). Altor povestiri li se pot stabili timpul acțiunii tot în perioadele de tranziție istorică, ori la vârste încă nesedimentate (copilăria) ori, dimpotrivă, „încheiate” (bătrînețea) — ce justifică prin ele însele anumite deformări de viziune.

Temele. Libidoul este tema dominantă a povestirilor lui George Sidorovici. „Lucram la o margine de pădure bătrînă, curmam fași rămușoși, unul și unul. Ți-era milă să-i tai. Izbeam cu topoarele în tulpini groase și auzam ca un ris dezmatat. Parcă hohotea o femeie zăludă”. Bineînțeles, era Fa'a pădurii care îl ademenește pe tânărul Dumitru într-un ceremonial erotic exaltant. La Pietrele Muierii, unde „șleuțe de viț, stincile purtau chipuri de oameni” vin „femeile sterpe din șapte munți. Strădat sute de kilometri ca trupul lor să prindă rod”. Doamna A. invocă umbra bărbatului (trimțere shakespeareană?) purtînd prin munți o una de marmură în care se află cenușa acestuia (*Cenușa bătrînului*). Erosul echivalează cu o ardere aproape totală, o dezlănțuire nepămîntească a simțurilor, întrucît de obicei unul din parteneri este investit cu puteri magice. Semnificativă mi se pare în acest sens povestirea *Taurul negru*. Laptele oferit ca tratament personajului — povestitor este un afrodisiac adus „prin văzduh, pe cărări neștiute” de femeia care ia mana vacilor „În noaptea aceea s-a furișat lîngă mine pe lîngă un trup scurt și fierbinte. M-a ars toată noaptea. Unde ți-s vacile femeie? întrebam prin somn. Taci, mi-a poruncit, turtindu-și pieptul bogat de oasele mele. Nu întreba. Mă scaldam în flăcări”. Domnu Iancu (din *Cîmpia obosită*) e îmbolnăvit de cele „nouă femei în cămăși albe, descinse și despletite, miresele văzduhului, care cîntă și joacă vara pe cîmpie. Îi inebunesc pe cei ce lucră la zile oprite...” Tot în *Cîmpia obosită* libidoul este dominat de obsesia războiului. „Ți-e pieptul ciuruit ca o strecătură are. Te-au omorît de șapte ori”. Un fior tragic străbate și *Porțile*, unde femeile și fetele satului își invocă în noaptea Anului nou iubiții: „Dă-mi, doamnă, bărbat. să mă culc în pat. să fac un fecior, să-l cheme Ion”. Și povestirea se încheie: „Departe, pe o cîmpie la sute de kilometri, ningea peste o armată înghețată pînă la ultimul om. Bărbații tineri erau acolo”.

„În mod ciudat (constată Tz. Todorov, op. cit.) autorii care cultivă supranaturalul sînt aceiași care în opera lor pun un accent deosebit pe dezvoltarea acțiunii sau, dacă preferați, care vor înainte de orice să ne relateze întâmplări”. În acest sens George Sidorovici este un povestitor de o exemplară factură. El își alege oțzția cea mai convenabilă în „economia” unei naratiuni: de participare la întâmplări și de povestitor al acestora. Scrierea la persoana întâi face să crească gradul de verosimilitate a întâmplării. Participarea naratorului determină și participarea cititorului.

Nicolae TURTUREANU

George Sidorovici, *Pădurea de dincolo* (Editura Junimea, 1974)

După o fază de căutare a instrumentelor tehnice și a exercițiilor de narare, proza contemporană își propune să acționeze asupra lectorului nu cu câteva mil de cuvinte cumulate demonstrativ ci prin aducerea în scenă a evenimentului fierbinte, ambițiozînd concentrarea vieții reale la nivelul realității literare. Reacția de refuz în fața ficțiunii de dragul ficțiunii se traduce în neconținutele întreprinderi de subiectivare a actualului. Imaginarul este concurat de „mărturii” și „anchete”, iar faptul autentic ori simulat autentic „justifică” naratiunea. Tot mai des se întilnește mențiunea că personajele au existat pur și simplu; Editura „Eminescu” tipărește o colecție de succes, *Mărturii — Documente de viață*; un autor retranscrie fragmente întregi din jurnalul unui șofer de pe șantierul Porțile de Fier; se introduc cu fidelitate știri decupate din ziare; o carte apare cu următorul motto din Hegel: „Zilnica noastră rugăciune realistă — lectura ziarului de dimineață”; romanul ca dosar al unei existențe, crescut din eroi și evenimente istorice, întrece pe lista succeselor de public naratiunea cu personaje devitalizate, vag constituite în plan sociologic.

Desigur, singele faptului întâmplat nu dă neapărat viață cărții, după cum operația retranscrierii unor secvențe „strict autentice” poate să nu intereseze pe nimeni, ca transplanturi nereușite. Consecința combinării adevărului vieții cu acela al literaturii, a inserției faptului concret într-o structură narativă imaginată, nu duce neapărat la creșterea coeficientului de autenticitate a ficțiunii înseși, produsul rezultat fiind, cînd invenția nu e justificată, un amalgam. Soluția stă în axioma lui Goethe: „Totul depinde de concepție”. Raportul dintre realitate și artist, înțelegînd prin aceasta între ce-i oferă realitatea și ce vrea el să facă din ea, nu este unul de supunere, de imitație servilă ci de luptă pentru a sorbi concretul încorporîndu-l în realitatea literară nou creată. Aceasta devine astfel — ne-o spune orice manual de teorie literară — mai adevărată decît însuși punctul de plecare.

În ultimul său roman, *Noaptea*, Bujor Nedelcovici face trimiteri precise spre momente istorice identificabile, inserînd știri din presa vremii. Perceperea evenimentelor în conștiința copilului se încarcă de dramatism prin interferarea relațiilor seci de ziar în notația monologurilor interioare ale eroului. „Februarie 1941. Ostașii au fost arși cu benzină de către rebeli. Vor fi

ARGUMENT PENTRU ACTUAL

Magda URSACHE

executați pe loc cei găsiți cu arme asupra lor fără a avea autorizația legală. Ion Antonescu a fost ridicat la rangul de General de armată. Fred Astaire, Eleonor Poewell, în filmul: *Dansez pentru tine*. Vor fi pedepsiți cu moartea cei care primejdullesc existența și interesul statului. Încetarea relațiilor diplomatice dintre România și Anglia. Martie 1941. Celebrele avioane Stukas în plină acțiune (fotografie). Controlul fondurilor întrebuițate pentru înzestrarea armatei... și ciorapii aceia de lînă aspră cu care mă chinuiam în fiecare dimineață cînd trebuia să-mi îmbrac... „Azi premieră la Aro: Victoria de Vest, film realizat după fotografiile luate de reporterii germani și francezi în timpul războiului fulger din Franța. S-a încheiat tratatul de comerț și navigație între România și U.R.S.S., tratatul a fost semnat de Mikoiian. Bulgaria aderă la Tratatul tripartit... și ciorapii din lînă aspră, și tata îmi spunea: «trebuie să-i porți, știi că ai reumatism, e război și nu avem altă lînă din care să-ți facem» și eu stringeam genunchii la gură și plîngeam; cînd pielea atingea lînă aspră, mi se făcea frig și incremeneam, de parcă niște gheare mi se prindeau de picioare...” Tăietura de ziar are aici rolul prăjiturii lui Proust: ea generează racursiul, permițînd reconstituirea vie a unui segment de timp, și odată cu el, sentimentul de existență posibilă.

Eroul cuprinde istoria în ființa sa particulară. În *Apa*, Al. Ivasuc face referiri la evenimente reale, personajele fiind antrenate în acțiuni istorice. Istoria este forța care

le dimensionează: trăirea timpului prezent e subordonată tuturor celorlate date biografice, scena socială se conturează cu exactitate. Autorul pare a spune: iată lucruri care s-au întîmplat, iată oameni care există. Timpul simbolic este refuzat în favoarea timpului concret care există ca personaj, influențînd desfășurarea narațiunii. Accentuarea efectelor prezentului duce la iluminarea particulară a psihologilor, acestea fiind nu explicitate de autor, ci deduse din acțiune. Fiecare din personajele lui Marin Preda din *Moromeții deții* e două componente: una aparținînd istoriei, cealaltă literaturii, socialul și istoricul declanșînd cunoașterea de sine a omului față de propriul destin.

Preocuparea accentuată a prozei față de cazurile reale duce la modificarea raporturilor dintre roman-cier și reporter. Situaerea exactă în epocă prin câteva secvențe senzaționale, înregistrate reportericește, este un procedeu des întilnit. Făcînd un ocol prin reportaj, romanul căpătă astfel o mai accentuată fizionomie umanistă. Avînd deja evenimentul dat, autorul este mai atent la psihologia martorului. Cu acești simburi, care sînt faptele observate direct, el construiește epicul, proiectîndu-l în abstract, în eternul artei. Raportul dintre document și roman a fost de altfel pus în termenii cei mai preciși de G. Călinescu în 1938: „Se abuzează la noi de expresia ironică *documentar*, voîndu-se a se sugera că unde e document nu e artă. Invers e adevărat, că unde nu e document nu e artă, deoarece ca suprarrealitate romanul documentează, neapărat, simulînd o ordine istorică, fictivă, adăogată. Cînd un roman nu te documentează nu există. Ștîind așa, este nedrept să deduci lipsa de valoare a unui roman numai fiindcă ghicești la temelia lui documentul istoric. Întrebarea este numai dacă documentul istoric s-a prefăcut în document fictiv, dacă prin urmare documentarul este semnificativ”.

Se întîmplă des, din aceeași nevoie de realitate faptică, să se sugereze caracterul de „întimplat” al evenimentului prin utilizarea procedurii tehnice al romanului-anchetă. Autorul își propune să reconstituie un caz, făcînd apel la mărturii și probe așa-zis concrete. Augustin Buzura, în *Fetele tăcerii*, pornește însă de la romanul caz pentru a deschide „procesul” spre un întreg complex social.

Neîndoienic, literatura ca viață simte presiunea timpului prezent, deschizînd propria-i „anchetă” cu noi înșine.

GEORGE POPA

„melancolie”
de durer*)

Și dintr-odată nu voi mai fi exact
la întîlnirea cu mine insumi.
O curbă străină
— de deplasa timpul meu mai în afară
— dincolo de geometrii —
pentru a hrăni cu el
un alt adevăr fără agărare

Eu voi rămîne alături
ca să reinventez perfecțiunea tăcerii.

Lotus albastru,
parfumul pur
în fin dezastru
te pierde-n jur.

Din duhul dus,
cine — genezo
să deseneze
mai noi, mai sus ?

leonardo da vinci
părăsește jocul

Iar pasărea albastră, zburînd din stea în stea,
'napoi prin timpuri pînă la cea din început,
pe rînd va arde-n ele.
Conture, definiții n-au să mai amenințe.
Eu am să strig: „Rostește, în fine, chipul tău!”
Și n-are să mi-l spună. Căci uneltea de mult,
cu propria mea umbră. Atît am să mai știu:
că cerul o să țipe cu-ntregul său albastru.

Cu-ntregul său albastru va mistui un prinț.

lucrul geniului

Arzînd în nimburi
nemărgin'rea,
sporești nefirea,
dezlegi netimpuri.

Ai fost nuanța
fără de rimă.
Tu-ntreci substanța
ce te exprimă.

*) Din „Cartea prinților”

MINISTERUL CONSTRUCȚIILOR INDUSTRIALE

TRUSTUL DE IZOLAȚII PENTRU LUCRĂRI INDUSTRIALE — BUCUREȘTI

ȘANTIERUL 4 IZOLAȚII—IAȘI

CONSTRUCTORII

Neindoielnic, evul nostru aparține constructorilor. Ei sînt cei care schimbă peisajul geografic, dar și geografia spirituală a întregului nostru popor, edificînd țara ce urcă spre comunism. La această oră țara întregă e un șantier de hidrocentrale, uzine, edificii, drumuri, irigații — casa noastră colectivă își adaugă mereu alte nivele, se înfrumusețează prinzînd putere.

Specialitatea de constructor s-a diversificat pe măsura creșterii volumului și a modernității obiectivelor propuse. Intrucît mereu aflăm că se construiește vreo fabrică „prima de acest fel din țară” ori se montează „un utilaj în primieră”. Iată, avem astăzi fructuoasă activitate a Șantierului 4 Izolații Iași, uniune care deservește întreaga Moldovă în specialitatea respectivă. Șantierul acesta e, de fapt, un copac cu rădăcina la Iași dar cu fructe în Suceava — Botoșani, Neamț, Vaslui. Fructele sale sînt noi spații de producție în cele mai variate ramuri, iar lupta oamenilor din brigăzi urmărește realizarea unei execuții ireproșabile și, cit se poate, depășirea termenelor de intrare în funcțiune. E o luptă perseverentă pe care specialiștii șantierului o poartă în zeci de construcții pentru a asigura izolația hidrofugă și termică utilizînd cele mai moderne procedee. Specializarea complexă include cele mai variate meserii și solicită o îndeminare rezultată din experiența îndelungată. De aceea, volumul de lucrări al șantierului are o paletă variată și solicită o muncă de precizie, intrucît orice defecțiune ivită pe parcurs paralizează întregul sistem de producție și generează consecințe grave.

Tocmai datorită acestei exigențe, specialiștii din unitățile de construcții au fost printre primii beneficiari ai recentelor măsuri privind majorarea retribuției. Și în această prioritate e o recunoaștere a hărniciei și înaltei calificări din sectoarele construcției. La această prețuire, muncitorii, tehnicienii și inginerii din cadrul Șantierului 4 Izolații Iași — în frunte cu comuniștii — răspund prin depășirea angajamentelor luate în cinstea celui de al XI-lea Congres al P.C.R. Ei sînt conștienți că aceste depășiri nu-i privesc numai pe ei, ci pe toți colegii lor de la întreprinderile nerăbdătoare să intre în hora producției. De buna realizare a lucrărilor e legată soarta viitoarei producții. Întregul efectiv al Șantierului 4 Izolații — Iași, se aliniază cu fruntea sus în vrednica armată a constructorilor moldoveni.

C a unitate a Trustului de Izolații pentru lucrări industriale — București. Șantierul 4 Iași îmbrățișează, prin activitatea sa privind realizarea obiectivelor industriale, 5 județe din Moldova: Iași, Suceava, Botoșani, Vaslui și Neamț. Șantierul execută lucrări speciale de construcții în domeniul izolațiilor hidrofuge, al izolațiilor termice la instalațiile tehnologice industriale, al protecțiilor anticorosive la structurile de beton și metal și al înzidirilor de șamot la toate obiectivele din cadrul ministerelor beneficiare de investiții. De remarcă că, an de an, volumul de construcții-montaj executat de către colectivul de muncitori specialiști sub conducerea cadrelor tehnice crește, astfel că în 1974 șantierul execută mai mult decît dublul volu-

mului din primul an al cincinalului. Aceasta, ca urmare a unui ritm ascendent de peste 25 la sută pe an, iar productivitatea muncii crește în medie cu 10 la sută pe an.

Insemnata contribuție în realizarea obiectivelor din cadrul platformelor industriale din județele menționate este concretizată prin realizarea lună de lună a unor noi capacități de producție, puse în funcțiune în termen și chiar înainte de termen.

Exemplificăm prin cîteva realizări mai importante ale acestui colectiv: la Iași s-a pus în funcțiune cu 6 luni înainte de termen capacitatea de 2000 tone — an bevîtex de la Întreprinderea de antibiotice; de asemenea importante capacități de producție la Întreprinderea de mase plastice, la Tesătura la Întreprinderea mecanică Nicolina, spații noi

la Facultatea de chimie, realizarea cu un devans de 120 zile a capacității de fibre sintetice etc.

Pentru rezultate deosebite, obținute de colectivul acestui șantier, alături de ceilalți constructori de la Combinatul de Fibre sintetice Iași, conducerea de partid și de stat a acordat prin Decretul prezidențial din luna mai 1974 un număr de 20 ordine și medalii celor mai buni muncitori și cadre tehnice ce au depus eforturi deosebite pentru realizarea lucrărilor înainte de termenul pianificat.

În prezent, subunitatea șantierului — lotul Iași — care are raza de activitate în municipiul Iași, avînd o pondere de 50 la sută din planul șantierului, realizează noi obiective industriale și social culturale și dezvoltări în cadrul Întreprinderii Metalurgice Iași, Tehnoton Iași, Fabrica de bere Iași, Facultatea de chimie Iași și noi capacități la Întreprinderea de Antibiotice Iași.

Acest colectiv are în frunte muncitori de înaltă calificare și căliți cu greutatea de șantier, cum ar fi cei din brigăzile conduse de Mihai Nicolae și Turcu Mihai, tinichigii Farfulca Petru și Căpățînă Victor izolatori termici, Dospinescu Ilie și Mineață Alex. izolatori antiacizi, Leontescu Alexandru izolator hidrofug

și alte brigăzi care își realizează lună de lună sarcinile fizice.

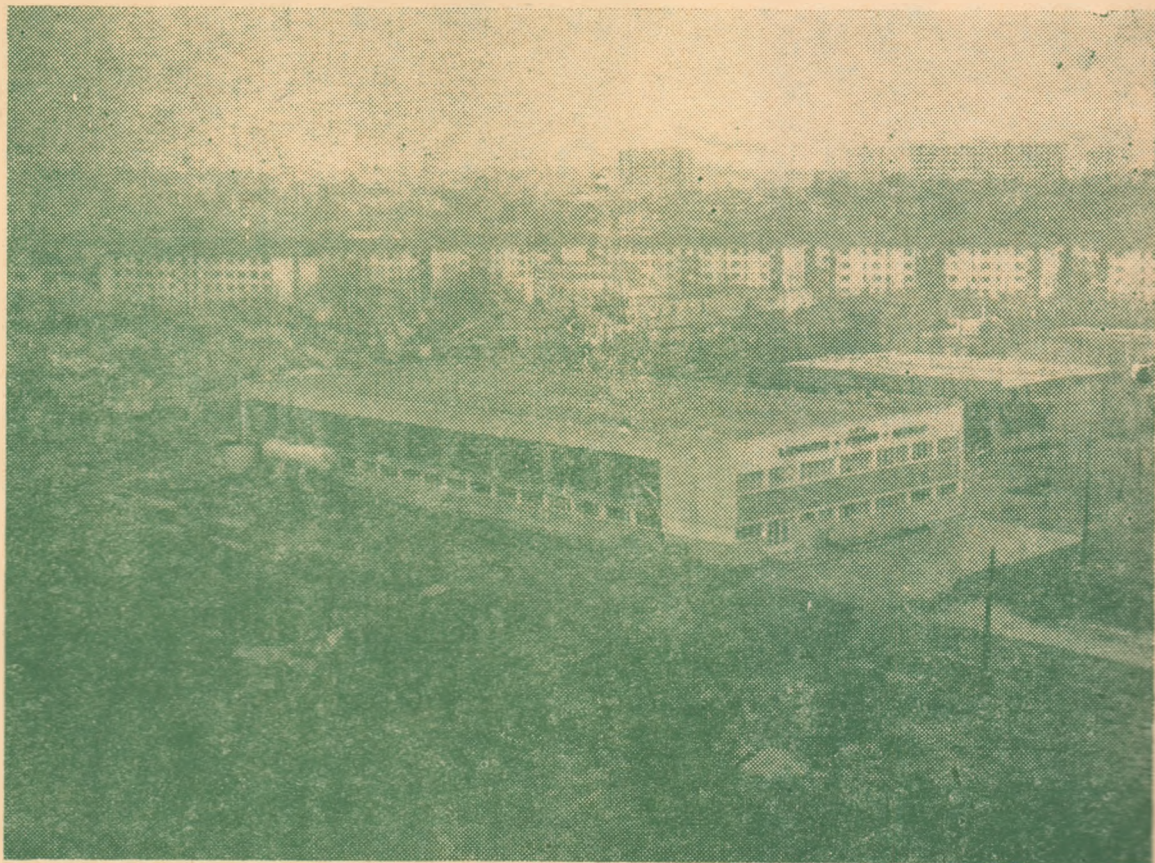
În municipiul Birlad, — lot fruntaș care de asemenea realizează toți indicatorii cu depășiri substanțiale, — au fost executate lucrări în noile capacități de producție la Fabrica de rulmenți Birlad, noua unitate. Întreprinderea de elemente pneumatice de automatizare Birlad, la Vaslui Întreprinderea de materiale izolante. În prezent se află într-un stadiu avansat Întreprinderea de ventilatoare Vaslui și alte importante obiective. Cu șefi de brigăzi fruntașe cum este Caliniuc Ioan tinichigiu și Hatmanu Dumitru izolator termic și hidrofug realizările sporesc în continuare în depășirea angajamentelor pe anul 1974.

În municipiul SUCEAVA au început să producă cu o lună în devans Fabrica de carton ondulat, în primul semestru al anului 1974 și Fabrica de drojdie furajeră Suceava; sînt într-un stadiu avansat lucrările de la Filatura de bumbac Gura Humorului, Fabrica de bere — Suceava și Topitoria de in Ițcani.

Brigăzi cu muncitori fruntași — izolatori hidrofugi și termici cum este Ghițan Vasile, Axinte Adrian izolator hidrofug și alte formații dau viață și obiectivelor industriale din municipiul Botoșani: Întreprinderea electrocon-

tact, Fabrica de lapte praf, Sîloz cereale, lucrări ce se realizează în prezent în avans față de graficele de execuție. În municipiul ROMAN, sînt într-un stadiu de recepție lucrările de la Fabrica de zahăr Roman, lucrări foarte importante la noile capacități de la Întreprinderea de țevi Roman; în municipiul Piatra Neamț am realizat lucrările de profil la marele Complex avicol și Abator Piatra Neamț. Brigada condusă de Adam Mircea — formație complexă cu toate meseriile și alte brigăzi, sînt în confruntare cu realizarea lucrărilor la noile capacități industriale din acest municipiu.

Realizările Șantierului 4 Izolații Iași, în cinstea zilei de 23 August au fost concretizate în executarea din planul anual a 80 la sută din volumul de construcții-montaj, avînd cea mai mare dinamică din actualul cincinal. Sarcinile pentru anul 1975 și pentru cincinalul următor 1976—1980 sînt cu o dinamică crescîndă an de an circa 10 la sută cu creșteri substanțiale la toți indicatorii. Colectivul de muncă al Șantierului 4 Izolații Iași, în frunte cu comuniștii, este hotărît de a realiza în continuare pe anul 1975 și viitorul cincinal — sarcinile trasate de conducerea de partid și de stat.

Laboratorul de irigații și drenaje a Facultății de chimie Iași.

INTREPRINDEREA DE PRELUCRARE A LEMNULUI IAȘI

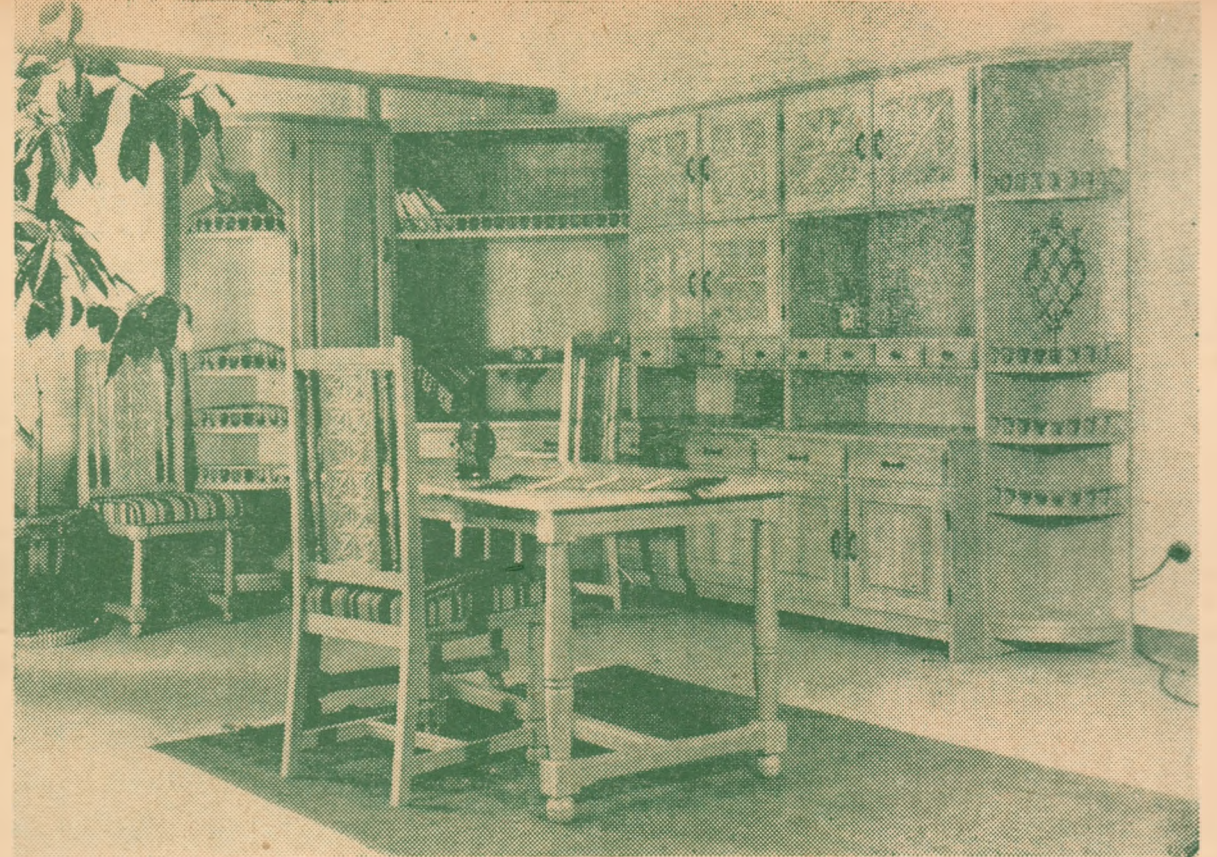
Intreprinderea de prelucrare a lemnului din Iași întâmpină evenimentele de importanță deosebită din anul 1974, cu eforturi sporite în depășirea angajamentelor. Intreprinderea are o veche tradiție în producția de mobilă iar prima unitate a întreprinderii a fost fondată în anul 1928 sub denumirea de „S. A. Industria de mobilă Moldova”. În 1960, sub denumirea de IPROFIL, se construiește o unitate modernă — actuala fabrică de mobilă corp iar în 1973 profilul întreprinderii se completează prin intrarea în funcțiune a unei fabrici de mobilă curbată.

Structura producției s-a diversificat și îmbogățit an de an, iar în prezent I.P.L. Iași produce o gamă foarte bogată de sortimente și anume:

- Mobilă contemporană 50,8%
- Mobilă de artă și stil 16,6%
- Scaune totaj 32,6%

Orientarea de viitor a producției se îndreaptă pentru creșterea și diversificarea producției de mobilă stil care în 1975 se va dubla prin intrarea în funcțiune a unei lucrări de investiții privind dezvoltarea fabricii de mobilă de artă și stil. Aproape întreaga producție a întreprinderii de prelucrare a lemnului (95,6%) este destinată exportului. Intreprinderea produce peste 70 sortimente pentru export, se întrețin relații comerciale cu 27 firme din 14 țări vestice.

În anul 1974 pentru creșterea eficienței exportului s-a trecut, pe baza unui program, la modernizarea structurii sortimentelor, în care sens colectivul de proiectare a conceput și executat noi

modele și noi prototipuri.

Exemplificăm unele din aceste produse mult apreciate pe piețele străine cum ar fi: sufrageria Living (Franța), hol Toledo, Secetaire Paul, Minisette Versailles (R.F.G.), bibliotecii Arizona și Swen (Suedia), hol Rokoko (Danemarca). În prezent sectorul de creație a proiectat noi modele în vederea contractărilor pentru anul 1975 printre care sufrageria spaniolă, dormitor Ludovic XVI, garnitura Semiramida, măsuță telefon, masă bar și altele.

În întâmpinarea celui de al XI-lea Congres al partidului, colectivul de muncitori și tehnicieni

și-a adus o contribuție substanțială în depășirea sarcinilor de plan.

Planul pe primii patru ani ai cincinalului a fost realizat încă de la 8 iulie 1974, cu un devans de circa 70 milioane lei, ceea ce conferă garanția îndeplinirii planului cincinal în 4 ani și jumătate.

Angajamentele colectivului de a depăși planul cincinal cu 12 milioane s-a realizat în primele 7 luni creind condiții de suplimentarea angajamentului în cinstea celui de al XI-lea Congres al partidului.

În semestrul I indicatorii eco-

nomici și financiari s-au depășit cu 10,1% la producția marfă și cu 6% la producția marfă vândută și încasată.

Cheltuielile de producție s-au redus cu 4,54 lei la 1 000 lei, producția marfă respectiv cu 630 mii, economisindu-se 46 m³ cherestea stejar, 4 500 kg. cleiuri, 650 m.p. stofă mobilă, furnir, diluant și alte materiale. S-au realizat beneficii peste plan în valoare de 7,3 milioane ca urmare a depășirii producției vândute și încasate, reducerii cheltuielilor și creșterii eficienței activității de export.

A fost cândva un sat, lângă Piatra Neamț vestit pentru bunătatea apei din izvoarele sale: Ciritei. Acolo a luat ființă în 1890 o fabrică de bere, numită, se zice, după fiica patronului, „Zimca”. În 1945 mica fabrică naționalizată a pășit în epoca ei de maturitate, începând un urcuș incredibil. Pentru edificare nu vom descrie utilajele de dotare nici amploarea uzinală. Vom urmări doar saltul cifrelor. Plecând de la producția din 1945 drept etalon vom avea în 1950 o creștere de 501 la sută, în 1960 de 742 la sută, în 1970 de

1153 la sută pentru ca în 1975 să se atingă 4388 la sută, deci de aproape 50 de ori producția din 1945.

— Cum a fost posibilă o asemenea ascensiune?

— Prin specializare în producția de bază, adică berea, și prin alăturarea producției de glucoză și amidon, ne lămurim tov. director Vl. Chele.

Așadar, să începem cu berea. Ce produce fabrica din P. Neamț? În primul rând berea obișnuită, adică berea blondă la sticle și la butoi și în al doilea rând berea

INTREPRINDEREA DE BERE ȘI AMIDON —PIATRA NEAMȚ— produce vestita bere „Cozla” dar și un unicat: amidonul oxidat

„Cozla”, de asemenea la sticle și la butoi. Cozla e numele muntelui care domină orașul și pe care se află un restaurant care servește bere Cozla. De aceea fabrica are drept emblemă o cabană de munte? Sau, din cauza emblemei, berea Cozla e prezentă în toate cabanele din Neamț, Suceava, și Iași? Nici una, nici alta. E cerută fiindcă e în adevăr o bere excepțională. De altfel, la degustările anuale, din cele 22 de fabrici de bere din țară, Piatra Neamț e constantă pe unul din primele trei locuri. Acum doi ani, la Timișoara, a ocupat locul doi, foarte aproape de Craiova.

— În ce constă secretul berei Cozla?

— În afară de calitatea apei și a faptului că e singura bere care se fabrică numai din malț, această bere omologată în 1972 și produs al colectivului nemțean, are o serie de proprietăți pe care ni le etalează tov. Gh. Mătase, șeful compartimentului C.T.C.—Laborator. Astfel, concentrația de alcool este de 3,5 la sută față de 3,2 obișnuit; cea de zahăr în stare de must de 13 față de 12 obișnuit; durata de fermentare e de 54 zile în loc de 42; gradul de stabilitate e 14 zile față de 9 la berea obișnuită. De aici rezultă aroma, claritatea, persisten-

ța spumei și gustul amărui specific — toate făcându-te să recunoști că ai în pahar berea Cozla și nu alta. Un amănunt: pe sticlele imbuteliate, fabrica stanjează data ieșirii din producție pentru controlul clientului.

În materie de secrete de fabricație, putem vorbi de o tradiție intrucă întreprinderea are pensionari cu experiență îndelungată. Maistrii Gh. David și Gh. Topoliceanu vin și acum în secții și urmăresc formarea cadrelor ce-i urmează.

★

— Care sînt perspectivele de viitor?

— Fabrica noastră, ne spune tov. Vl. Chele, a cunoscut două etape de dezvoltare: 1966 și 1970. În prezent, în afară de bere, producem glucoză și amidon, pe care le livrăm ca materie primă altor fabrici. De pildă, amidonul e utilizat la lipit sacii de hîrtie. Dar la stația pilot din fabrică, am produs în colaborare cu I.C.A.R. București un produs nou: amidon oxidat. El e menit a înlocui două produse din import, Farina și Amidon enzimatic, ambele solicitate în industria hîrtiei. Ne propunem să ne o-

cupăm mai intens de fabricarea amidonului oxidat, atît ca material de lipit cît și pastă de cretare a hîrtiei. E o realizare a întregului colectiv al fabricii.

— Și berea?

— Ne vom dubla producția și vom continua să luptăm pentru primul loc pe țară cu berea Cozla. Buna primire de care se bucură la magazinul de prezentare din București ne încurajează să perseverăm.

Iar această perseverare, completăm noi, e spre binele publicului consumator din toate județele în care „bate” fabrica de la Piatra Neamț.

★

La marginea orașului Piatra Neamț se află un cartier nou, numit Ciritei, de la izvoarele cu apă minărată ce servește la fabricarea berei. Și se mai află acolo o fabrică modernă în care tradiția se împletește cu tehnica modernă spre a ne da vestita bere Cozla, cea care are pe emblemă Turnul și biserica lui Ștefan cel Mare, și a îndrăznit să fabrice un produs nou, ajutînd astăzi industria românească.

E fabrica de bere și amidon Piatra Neamț.

DOUĂ FILME

(„Duelul“ de I. Heifit,
„36 de ore“ de George
Seaton)

Heifit e, fără îndoială, unul dintre maeștrii cinematografului sovietic. Impus încă din perioada anilor '30, odată cu apariția sonorului, el a urmat o linie continuu ascendentă spre calitatea de maestru. A lucrat mult în colaborare cu Al. Zarhi, dar tonul său specific s-a păstrat nealterat și s-a impus cu siguranță. Etalon pentru activitatea sa rămân filmele „Deputatul de Baltika“ (1939), „Femeia deputat“ (1942), „Doamna cu cățelul“ (1956), „Cazul Rumeantev“ (1958). Ecranizând — pe un scenariu propriu — o povestire de Cehov, cineastul revine la o veche pasiune față de opera marelui scriitor. „Duelul“ e povestea unui om slab, a unui suflet fragil și păcătos ajuns în situația limită de a-și face un aspru proces, de a se judeca pe sine în pragul prezumției morții. Tânărul Laevski a dus o viață dezordonată, fără norme morale; a evitat munca, a trăit pe spinarea altora, a stricat căsnicii. Iubirea pentru Nadejda Fedorovna se stinge treptat și eroul nostru se pomenește la capătul unui drum fără ieșire la lume. Libertinajul lui exacerbat, disprețul față de tot ce e ordine și temeinicie, minciuna și nepăsarea îl împing spre un deznodământ fatal în care își dă seama de inutilitatea lui. În noaptea care precede duelul, are loc severul autotehnicizatoriu făcut cu disperare tragică. Urmează confruntarea cu von Koren, un ultrasever moralist pentru care oamenii de tipul lui Laevski trebuie pur și simplu exterminați. Acesta e și motivul pentru care primește să se bată în duel: vrea pur și simplu să dea o lecție, să înceapă „curățirea“ societății de păcătoși. Confruntarea se soldează cu rezultate nule, adică oponentii scapă cu viață, dar are o puternică influență asupra lui Laevski care face efortul autodepășirii: caută salvarea în muncă și în întoarcerea la Nadejda Fedorovna. Totul rămâne însă învăluit într-o imensă tristețe, cea aproape materială tristețe cehoviană, acel dureros sentiment al nepuținței și inutilității. Heifit a reușit să creeze în filmul său ambianța atât de specifică în care evoluează de obicei eroii lui Anton Pavlovici; e în decoruri, în peisaje, în muzică, în atmosferă, în comportamentul general al personajelor, în privirile și în tonul acestora și durere ascunsă, abia perceptibilă, un strigăt surd după ajutor, o sfîșiată speranță; finalul împăcării cu situația dată e și aici, ca și în „Unchiul Vania“, de o cutremurătoare tristețe.

În privința măiestriei regizorale a veteranului Heifit, vom fi de acord cu D. I. Suchanov care socotește că din punct de vedere al tehnicii dramaturgice, al structurii decupajului, „Duelul“ este un model de estetică cinematografică. Criticul apreciază modul în care se obține aici amestecul de percepție și amintire, nu atât prin uzatul „flash-back“, ci printr-o savantă alternanță de

lucruri știute deja și lucruri făcute pe loc. Laevski, în noaptea dinaintea duelului, în disperatul autoproces, își trăiește de fapt toată viața; se îmbină astfel planuri temporale, stări psihologice, se confruntă caractere pe care spectatorul le cunoaște deja, cu atele necunoscute și astfel povestirea se derulează într-o logică perfectă și într-o deczare dramatică ingenioasă. Cursiv, în ordine cronologică, poate povesti oricând; a rupe însă cronologia faptelor și a crea o nouă cursivitate în ordine psihologică, dramatică, înseamnă a trece pe terenul unei dificile lectii de estetică cinematografică pe care numai maeștrii o pot oferi.

Ca și în cei din „Unchiul Vania“ al lui A. Mihailov-Koncealovski, actorii „Duelului“ ne întăresc în convingerea că numai rușii îl pot juca perfect pe Cehov. Oleg Dal (Laevski), Liudmila Maksakova (Nadejda), Vladimir Visoki (von Koren) și ceilalți sînt interpreți excelenți.

Debarcarea aliaților în Normandia a fost poate cea mai spectaculoasă — ca să nu spun și cea mai eficientă — acțiune din cel de al doilea război mondial. Nu-i de mirare, de aceea, că a reținut atenția scriitorilor și a cineaștilor. Nu de mult am văzut pe micul ecran „Ziua cea mai lungă“, film ce ambiționase să surprindă însăși acțiunea debarcării. Și iată acum un film care ne oferă culisele, intimitățile și subtilitățile temerului act din iunie 1944. Deși ar părea așa, „36 de ore“ nu e în primul rînd un film de spionaj, ci e filmul unei stări dramatice, pe care am numi-o *derută*. Maiorul american Pike, unul dintre deținătorii secretului debarcării, este capturat de nemți și, prin metode care-l depășesc, i se smulg mărturisiri. Deruta intervine în cîmp cînd maiorul își dă seama de această trădare fără voia sa. Experiența îl ajută însă să iasă din impas, să-i inducă în eroare pe adversarii săi și debarcarea să se producă pînă rîndu-și și elementul surpriză care urma a fi hotărîtor.

Filmul lui Seaton capătă adîncime depășind condiția simplă a poveștii de spionaj, abia cînd între personajele principale (maiorul Pike, doctorul german Greber și „scra“ Anne) se stabilesc niște relații aproape incredibile (în condițiile date) de omenie și de demnitate. E o piedoarie convingătoare pentru onestitatea și franchețea, chiar cînd e vorba de relații cu adversarii și e, în același timp, o condamnare a bestialității și prostiei îngîmfate.

Filmul, frumos interpretat de James Garner, Rod Taylor, Eve Marie Saint, Werner Peters, are un ritm alert și un permanent suspens.

Stefan OPREA

expoziții

La Piatra Neamț și Suceava

O expoziție respirînd acuratețe și rivna de a cinsti cît mai plenar cele două mari evenimente politice ale anului reunește pe sîmlezele Galeriei de artă din Piatra Neamț pe toți artiștii plastici din zonă în efortul lor de a ne convingea asupra efervescentei creatoare din ateliere.

O primă constatare: în timp ce nucleul de bază al Cnaclului — respectiv Nicolae Milord, Iulia Hălăucescu, Zenaida și Mihai Mădăscu, Pompiliu Clement, Petre Petrescu, Gh. Iliescu și Th. Varahil-Moraru — se dovedește constant, asigurînd linia directoare cu siguranță și experiență, în jurul său, fără a fi în vreun fel umbrite, înflăoresc mereu talente proaspete. Exemplu oferit de onestitatea profesională și tinerețea artistică a mesterului N. Milord, preferînd de astă dată portretul (Agromomă, Studentă, Crescătore de păsări) pare a fi urmat, bineînțeles cu altă cheie la portativ, de Grigore Andreescu (în deltă) sau D. Bazem (Industrială).

Și dacă Iulia Hălăucescu aduce și de astădată prin amplitudinea construcției și fermitatea tonală (Hidrocentrala, De la Bicăz la Săvinești, Portul Turnu Severin), urmează Radu Ceantea prin forța de a transmite temel vibrația faptului deosebit (Căminul vobodălarilor, Dan Cepoi prin înfrigurarea tensionată a desenului și distilarea culorilor (Lumina de august), Mircea Ceacru cu siguranță în desen (Constructorii) și Gh. Diaconu care stă pe solitele uleiului valențe decorative (Cedru arma togoale, Zenaida Mădăscu pe cerul unei odată mai mult că graficiana ascunde o timidă pictură, desclînd din Tăntă, dar ambiționînd o palat proprie (Flori de câmp), iar, în pictură, ne mai rețin atenția iarăși la Roman de Gh. Iliescu și un peisaj de cartier al lui Th. Varahil-Moraru, ambele cu pastă generoasă, scaldate într-un lirism discret.

Grafica se deschide cu citeva xilografuri de Mihai Mădăscu, la care pare că a dispărut cea deașare lucidă, făcînd loc atașamentului sentimental față de temă. Stăvilă, Braze, Giu, nu oferă rezolvări forțate, de undă și seducătoare efecte de grafie. De asemenea, ne încîntă încălzirea pînă la incandescentă a fluidei acuarelă prin care Iulia Hălăucescu cîntă peisajul nou (Orșova nouă, Roșu în grădina), ca și maturitatea desprinsă din tempera lui Petre Petrescu (Tradiție și modernism). Linogravura semnată de Vasile Doru Ulian (Poduri la Barca) include subtilități de registru, așa cum acuarela Saftel Pompiliu (Portret de elevă) ne propune o interesantă ipostază a culorilor de apă.

Sculptura rămîne în continuare doar pe umerii lui Clement Pompiliu, iar Clement rămîne în continuare un monumentalist ce aude pulsul lemnului (Omăgiu) și un poet inveterat al frumuseții diafane (Miroasă).

O primă impresie: prea mult, din pricina largheții selecției

Dimitrie Lăghin expune patru acuarele cu transparențe dar rădă virtuozitate și o luminizitate sărbătorească. Aceste peisaje suceveni îl absolv de convenționalismul uleiului expus. Tot prin acuarele ne atrage și Mircea Hriscă, la care ne place decizia cromatică și deșinvoarea. I. Carp-Fluerici obține, în ulei, un dramatism atent strînit (Popasul pădurenilor, Veronica Grădino, mai sigură în acuarela (Peisaj), deși nu-l poate uita pe St. Hatoaga, așa cum V. Hrențuc în Compoziție e obsedat de Nicolae Constantin. Mărioara Pruteanu expune o gașcă promițătoare (Inspirație), iar Traian Percec, grafică transparentă. Spre completarea imaginii de ansamblu, îi notăm în continuare pe Th. Valenciu cu o Natură statică oarecare, Gh. Siminluc — desen colorat, Virgil Parghel semnat al unui peisaj în culori dure, minerale, Benone Boz, Aristotel Vasiliu.

Panotezarea aerisită și condițiile de expunere în sala de sus a Casei de cultură — excepționale.

Aurel LEON

Petre Buzatov

Figură bine cunoscută în lumea expozițiilor de artă, Petre Buzatov a deschis de curînd, la Casa Centrală a Armatei, o amplă expoziție, mai ales de peisaje, gen către care se îndreaptă cu precădere preferințele sale.

Cîntăreț al naturii căreia îi urmărește cu proaspătă uimire metamorfozela cromatică, dovedind sensibilitate și ascuțit spirit de observație, P. Buzatov manifestă un lirism autentic în fața frumuseților mereu schimbătoare ale meleagurilor moldave, îndeosebi în lunile de toamnă, atîmpul cu cea mai generoasă paletă. Exaltarea vegetală, în ipostaza sa cea mai atrăgătoare, cînd încîntătoarele priveliști autumnale își etalează multitudinea de nuanțe, constituie — s-ar putea spune — firul conducător al expoziției.

Dar pictorul știe și să descopere colțurile pitorești ale urbei, vestigiile unor ulițe de altădată, ca de pildă cele din vestitul Tîcău, al căror parfum de epocă și atmosferă locală le surprinde în imagini adesea emoționante prin simplitatea lor.

Ușor elegiac, cu o tentă bacoviană, ne apar iernile sale cu griuri violete, cu prezența dramatică, fantastă, a unor pomi desfrunziți (Oginda sălcilor), îndemnînd la grave reflecții asupra existenței.

Miloocele sale de exprimare se înscriu pe o linie tradițională, aceea a post-impresionismului interbelic. Nu odată pictorul obține prețiozități de pastă; o lumină caldă învîluie multe dintre peisajele expuse, în care deslușim ceva din specificul meleagurilor românești, ceea ce subtile poezie a naturii prezentă în versurile eminesciene. Constituind nu atât o descriere, o inventariere de obiecte, cît transcrierea unei stări de spirit, peisajul are transformări umanizate, artistul înțelegînd că pictura este înainte de toate limbaj, comunicare.

Marin MIHALACHE

turnee

„Ochiul babei“

de George VASILESCU

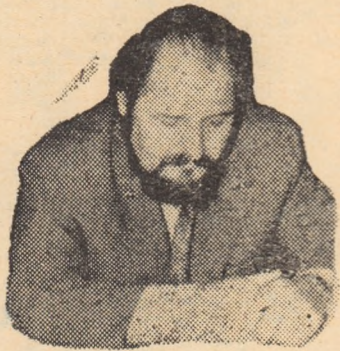
Cea mai izbutită dintre dramatizările după Ion Creangă datorate lui George Vasilescu, piesa „Ochiul babei“, prezentă pe afișul Teatrului „Victor Ion Popa“ din Biriad, prilejuiește respectivului colectiv substanțiale succese de public. Aceasta nu numai la sediul, ci și în turneele efectuate, turnee în care, după cum se știe, orice montare are de trecut proba de foc a unor variabile condiții, începînd cu dimensiunile scenei și terminînd cu luminile, în funcție de care pot sau nu fi pe deplin reliefate valorile scenografice ale spectacolului. Atunci cînd ele există și nu cînd sînt fundamentate pe o idee clară, care să le asigure funcționalitatea. Cînd lucrurile nu stau așa, amintita probă de foc își sporește dificultățile, iăsînd reușita în seama altor compartimente. Desigur, nu numai scenografia ridică această problemă, ci și interpretarea actoricească, solicitată să se acomodeze ca mișcare scenică, rostire a replicii etc., la variatele condiții scenice ale turneului.

Montarea de turneu a teatrului birădean a acționat ca o specifică lupă, capabilă să pună în evidență atît virtuțile artistice ale colectivului, cît și nivelurile mai coborîte ale gândirii scenice, care dezavantajează gestul, (mereu rețut în ultimele stagiuni), al unei posibile plene afirmări a acestui inimos colectiv. Or un asemenea gest ar fi fost — și este — generos susținut de textul de o vervă aparte, viguros structurat pentru scenă, al piesei ce pornește de la savuroasa povestire, „Soacra cu trei nurori“. Text cu dăruire servit de o distribuție adecvată, căreia spectacolul îi datorează un particular relief al tabloului înfățișat. În frunte se situează Marina Banu, a cărei Aftinie, zăgrăvită în tușe groase, dar și cu nuanțări de un remarcabil efect, domină scena. În tonuri vii, într-o vioală, expresivă coloratură, de o șagalică paradiată frumusețe, este realizat tripticul celor trei nurori: Floarea (Ligia Dumitrescu) Anica (Smaranda Herford), Agripina (Valy Mihalache); cu jovialitate este desenat, într-un fel de șarjă amicală, grupul celor trei feciori: Culai (Elafteru Mihalache), Gheorghie (Noe Cristoloveanu), Constantin (Gheorghie Gheorghiu), cultivîndu-se, în acest caz, un comic buff, nu lipsit de efect, dar nici de unele proselice „găselnițe“ (o anume inegalitate de relief fiind aici mai evidentă). Cam ștearsă apariția Mariei Tivodaru în Maranda. În ansamblu, însă, după cum spuneam, interpretarea actoricească va oricînd eficient virtuțile dramatice și bogatele resurse comice ale textului. El alimentează copios capacitatea de antren ale unei mentări, căreia nu-i lipsea deci rigoarea unui ochi regizoral ovizat pentru a elimina cele citeva, oarecum șocante, neadînciri la cota, mai ambițioasă, indicată de o dramatizare de notorietate, în care utilizarea versului nu este chiar întîmplătoare. Ori, o regie „în colectiv“ implică, de la sine, o eterogenitate a soluțiilor, puse mai toate sub semnul unei indecizii, care se resimte mai ales într-o cam rudimentară orchestrare a diferitelor componente ale spectacolului. O scenografie voit naturalistă cuprinde, în mod curios, o inserție stilizată și metaforică în ochi, naiv proiectat pe acoperișul casei Aftiniei; ochi către care sînt demonstrativ adresate unele replici din piesă.

Și totuși spectacolul birădean cu „Ochiul babei“ are calități care-l impun, afirmînd evidente disponibilități pentru comedie ale unui colectiv, insuficient pus în valoare de o montare simnătată de fel de fel de mărunte, dar nu mai puțin săvârșitoare, derogări de la ținuta artistică entuziast ambiționată, dar numai parțial împlinită.

Al. I. FRIDUȘ

Cinci minute cu TEOFIL VĂLCU

— V-ați întors, împreună cu colectivul pe care îl conduceți, din-urme, nou în Uniunea Sovietică.

— Da, teatrul național „Vasile Alecsandri“ a avut onoarea să fie mesagerul artei interpretative românești, al teatrului românesc la manifestările organizate în cadrul zilelor culturii românești în Uniunea Sovietică prilejuite de a XXX-a aniversare a Eliberării României de sub dominația fascistă. Am prezentat acolo trei spectacole din repertoriul curent al teatrului: „Într-o singură seară“ de Ioșif Naghiu în regia Cătălinei Buzolanu și scenografia lui Mihai Mădăscu (Interpreți: Liana Mărgineanu, Cornelia Gheorghiu, Puiu Vasiliu, Emil Coșeriu, Teofil Vălcu), „Poveste de lărnă“ de Shakespeare, tot în regia Cătălinei Buzolanu, scenografia Paul Salzberger (Interpreți: Violeta Popescu, Liana Mărgineanu, Constanta Lercă, Papil Panduru, Sergiu Tudose, Costel Popa, Petrică Ciuhotaru, Gelu Zăharu, Geo Costiniu, Adrian Tuca, Virgil Costin) și „Donna Rosita“ de Federico Garcia Lorca în regia Anței Ova-

nez și scenografia lui George Dorogenco (Interpreți: Cornelia Gheorghiu, Adina Popa, Virginica Kaicu, Kela Ghiteșcu, Liana Mărgineanu, Silviu Popa, Violeta Popescu, Marcel Finchulescu, Saul Toșler).

— După ce criteriul ați alcătuit acest repertoriu de turneu?

— Firește, după criteriul calității. Am vrut mai întîi să prezentăm în străinătate cele mai bune spectacole. Am vrut apoi să fie un repertoriu foarte divers, semnificativ pentru aria întinsă a preocupărilor noastre. Am vrut, în sfîrșit, dar nu în ultimul rînd, să arătăm spectatorilor sovietici colectivul teatrului (intenționat am dat mai sus distribuțiile, ca să vedeți că cele trei spectacole cuprind majoritatea trupelor noastre), potențialul nostru artistic în toate sectoarele: regie, actorie, scenografie, tehnică scenică, etc.).

— Ce impresie v-a lăsat întîlnirea cu spectatorii sovietici?

— Excelentă. Sînt foarte mari amatori și foarte buni cunoscători de teatru. Am prezentat patru reprezentații la Moscova în marea sală a M.H.A.T.-ului (1400 locuri) și de fiecare dată sala a fost arhiplîmă: ca să nu mai vorbesc de interesul, de reacțiile imediate care arătou o receptare perfectă a mesajului nostru artistic; ca să nu mai vorbesc de îndemnul apăsător. Spectatorii au beneficiat de traduceri în cască, ceea ce le-a înlesnit o înțelegere perfectă a textelor.

Alte patru spectacole le-am prezentat la Vilnius (R.S.S. Lituaniană) unde, de asemenea, ne-am bucurat de un real interes din partea publicului. Avem certitudinea unui turneu de succes, în care întreg colectivul și-a

dat măsura valorii, reprezentînd cu cîinste arta teatrală românească. Ne-am format aceste convingeri nu numai din întîlnirile directe cu publicul prin intermediul spectacolelor, ci și din întîlnirile pe care le-am avut cu oamenii de teatru sovietici, cu oficialități, cu scriitori și critici etc. Menționez în acest sens fructuoasa întîlnire avută la V.T.O. (Asociația unională a oamenilor de teatru și muzică) și simpozionul pe tema „Rolul teatrului ca artă contemporană“.

Cu deosebită atenție ne-a primit radio-televiziunea și presa. La Vilnius de pildă, am avut o conferință de presă de două ore, în care criticii și ziarisții s-au interesat îndeaproape de teatrul românesc în general și de teatrul nostru în special.

— Și acum, întorși acasă, la ce vă gîndiți mai întîi?

— La stagiune, firește. Așteptăm de mult clipa redeschiderii sălii în condițiile de excelentă renovare în care se află. Cred că această clipă va fi ziua de 1 decembrie. Aș vrea să mă folosesc de acest prilej pentru a mulțumi încă o dată organelor de partid și de stat care au arătat o mare atenție și ne-au acordat un deosebit sprijin material și moral pentru repunerea acestui lăcăș de cultură și monument arhitectonic unic, la dispoziția spectatorilor. În acest timp colectivul a muncit cu dăruire, pregătînd multe premiere. La deschiderea sălii, afluzul va fi susținut de 14 titluri de spectacole. În prezent, se repetă în paralel două piese: „Chilimîn“ de Ion Băieșu și „Don Juan“ de Max Frisch, ambele în regia Anței Ovanetz și scenografia lui George Dorogenco.

REP.

(urmăre din pag. 1)

Problemele dezvoltării multilaterale a personalității umane sînt, în esența lor, legate de participarea conștientă, activă a individului în determinarea vieții sale și aceea a societății.

Particularitățile sistemului economic, social și politic constituie factorul primar în determinarea structurii personalității umane și a conduitei sale. Numai în condițiile proprietății socialiste interesele generale și cele proprii, individuale, coincid în mod real, determinînd o nouă atitudine a omului față de munca ce-o îndeplinește, responsabilitatea pentru ceea ce produce, pentru că munca sa cuprinde propriul său scop uman.

Omul ca principiu de bază al umanismului socialist este privit sub aspectul condițiilor și determinărilor sale concrete: sub aspectul structurii sociale (muncitori, cooperatori, intelectuali), al structurii profesionale (muncitori, maeștri, tehnicieni, ingineri, cadre de conducere, specialiști în dome-

niul economic, de cercetare, învățămînt etc.), al raporturilor naționale, al grupărilor pe vîrstă, sex etc. O asemenea abordare a problemelor omului asigură rezolvarea concretă a chestiunilor vieții individuale, a condițiilor de trai, locuință, alimentație, asistență sanitară, a vieții de familie, a nivelului de cultură. Politica autentic-umanistă a partidului nostru angajează o problemă largă care polarizează interesul întregii umanități contemporane. Astfel, o atenție deosebită se acordă problemelor dezvoltării științei și tehnicii sub aspectul rolurilor în afirmarea creativității umane, ca factor de progres social, de îmbunătățire calitativă a vieții, a stării de sănătate a populației, de protecție a mediului înconjurător. Prezența unor astfel de preocupări figurînd în proiectul de Program al P.C.R. constituie expresia unei gândiri angajate, realiste și responsabile de destinele omului, într-un secol în care cunoașterea științifică, dezvoltarea tehnicii, conducerea vieții social-economice asigură posibilitățile unei dezvoltări armonioase, unitare, multilaterale a personalității umane.

Ion PETROVICI:

„Dialog”

cărți pentru copii ● cărți pentru copii ● cărți pentru copii ● cărți

Cele cinci simțuri

Un pasionat iubitor al copiilor, distinsul om de știință Ion Simionescu, sublinia deosebirea esențială dintre un manual și o carte care relatează liber anumite noțiuni, legi, fenomene științifice. „Cea dintîi e descrisă după principii pedagogice, metodic, uneori rece, în cea de-a doua se dau și trăsături secundare, adesea întregitoare. Cea dintîi învață, cea de-a doua atrage spre înțelegerea vieții”. O astfel de carte, capabilă să ofere substanțiale lecții întru înțelegerea vieții este și cea intitulată *Cele 5 simțuri și lumea de Václav Koval* (traducere de Teodor Holban și Dimitrie Manu), apărută la editura „Ion Creangă”, 1974.

Impărțit în capitole cu titluri

lapidar-neutre (Văzul, Auzul, Păpățul, Mirosul, Gustul, Cald și rece, Poziția și greutatea noastră. Unde simțurile dau greș, Omul face minuni) volumul prilejuiește o adevărată causerie, cu amuzante digresiuni și interesante amănunte despre simțurile noastre, aceste minunate instrumente de cunoaștere. Autorul insistă asupra importanței lor în evoluția omului: „Credincioși însoțitori de viață, simțurile ne feresc de primejdii, ne informează asupra lumii înconjurătoare și ne ajută să pătrundem frumusețile ei”. Explicînd mecanismul fiecărui simț într-o sumară introducere, autorul prezintă câteva aparate de precizie create de-a lungul vremurilor pentru potențarea materia-

lului de cunoaștere, adăugînd și o antrenantă încercare printre „tainele” tangente cu dese pămătări de ordin istoric, social, moral. Tonul subtil, echilibrat între rigurozitatea și precizia stilului științific și ușoara familiaritate ce însoțește expunerile la persoana I-a, conturează un amical dialog autor-cititor.

Ilustrațiile (semnate de Frantisek Skoda) dețin în această carte rolul de catalizator. Departele de a fi simplist-didactice ele tratează în linii precise, realiste, universul lumii înconjurătoare. Neuitînd cui se adresează, graficianul educă estetic prin culoare, reușind tot odată să trezească interesul pentru text, cerință importantă a ilustrației cărții pentru copii.

În jurul matematicii

Alături de biologie, matematica va guverna viitorul. Încă din 1965, Gr. Moisil marca axiomaticul adevăr: „De cîți matematicieni avem nevoie? De neînchipuit de mulți! Elevii de azi vor fi solicitați să lucreze peste cîțiva ani în profesii care încă nu s-au născut. Matematica cucerește cu pași repezi toate ramurile științei”. Un motiv în plus ca tipărirea volumului *În jurul matematicii* (autori: Lilly Görk, Kurt Ilgner, Günter Lorenz, Günter Pietzsch, Manfred Rehm) tradus de profesorii A. Hollinger și D. Rimer (Editura „Ion Creangă”, 1974) să constituie un veritabil eveniment editorial pen-

tru școlarii noștri. O carte necesară, care prilejuiește tinerilor cititori o înfîlțire deosebit de atractivă cu princiara știință, „o mică călătorie de explorare în împărăția matematicii, la care este invitat oricine vrea să gîndească puțin”.

Meritul esențial al cărții constă în relevarea frumuseții, a hazului, a nenumăratelor surprize posibile oferite vrednicului, pasionatului cercetător de către miraculoasa știință. Și pentru că, în matematică, totul se verifică, micul învățcel poate avea bucuria de a merge spre marile descoperiri ale veacurilor pe același drum cu ma-

rii oameni de știință. Dar nu numai frumusețea, neobișnuitul, bucuria saistisfăcției orgolioasă a descoperirilor, pot trezi interesul pentru matematică. Ci, mai ales, peremptoria ei utilitate, pentru că, se știe, tehnica modernă nu poate exista în afara matematicii”.

Buni cunoscători ai psihologiei primei vîrste a omului, autorii au găsit cele mai potrivite modalități în vederea trezirii dragostei pentru matematică. Valorificîndu-și potențele, la rîndul lor culorile vii adaugă liniilor exacte, rigurose științifice, ale desenelor (Rudolf Schultz-Debrowski) un plus de seducție.

Primul meu dicționar

Deși avertizat de o notiță din „Contemporanul” am cedat insistențelor școlăriței mele, de curînd învingătoare în lupta cu abecedarul, și am achiziționat unul din cele 37.000 de exemplare din *Primul meu dicționar* (Editura „Ion Creangă”, 1974). Răsfoindu-l în grabă, am remarcat frumusețea ilustrațiilor executate de Albin Stănescu și m-am grăbit să las cercetarea textului în seama stăpînei cărții. Vădit încîntată de farmecul desenelor, fetița citea. Însă satisfacția inițială fu înlocuită treptat, odată cu parcurgerea paginilor, de nedumerire. De ce?

Familiarizată oarecum cu rostul și menirea dicționarelor, dar neputînd încă gusta umorul absurdului, aștepta ca fiecare legendă să-i răspundă la întrebarea ce este sau la ce servește obiectul

respectiv. Să luăm și noi câteva exemple la întîmplare, pentru a înțelege și noi uimirea foarte tînărului lector: „Cînd se strică motorul, automobilul se oprește” (Automobil); „Luna mai este numită luna trandafirilor” (Trandafir); „Pereteii camerei de baie sînt imbrăcați cu faianță” (Baie); „Ziarul apare în fiecare zi” (Ziar) etc.

Textul „făcut în redacție de Vinițiu Gafița și Ioana Remus” nu lămurește criteriile avute în vedere: el informează sau pur și simplu familiarizează cititorul de-o șchioapă cu noțiuni de bază ale vocabularului nostru? Greu de răspuns. Prima alternativă se exclude, dată fiind frecvența unor noțiuni elementare ca *masă, scaun, pat, poartă pantalon* („Fratele meu cel mare poartă pantaloni lungi”).

palton („În timpul verii paltonul stă în dulap”), *furculiță, ceașcă, măr, oală* etc. La cea de-a doua nu putem rămîne, preșcolarii și micul școlarî cerînd răspunsuri clare, limpezii. Dacă afirmăm: „În parc e liniște și răcoare” le-am explicat cuvîntul parc?

Au fost inserate și cuvintele *rachetă, cosmos, televizor*, dar s-a omis faptul că cititorii sînt contemporani acestor noțiuni, că imaginația, jocul lor, primesc alte dominante decît în urmă cu jumătate de veac.

Reținînd lăudabila inițiativă a unui prim dicționar, așteptăm, calmi și încrezători, o nouă ediție a acestei cărți, care să răspundă fi-reștilor noastre nedumeriri.

L. BURDUJA

DAN BĂDĂRĂU, IOAN CAPROȘU:

Iașii vechilor zidiri

Poate părea ciudat, dar Iașii, oraș care timp de mai multe secole s-a impus ca un centru marcant al vieții politice, social-economice, culturale și artistice românești, a fost lipsit pînă acum de o monografie științifică consacrată trecutului său atît de bogat în fapte. Afîrmînd aceasta, nu omitem cunoscuta carte a lui N. A. Bogdan (*Orașul Iași*, Iași, 1913), și nici rolul ei de netăgăduit pentru propagarea în rîndul opiniei publice românești a unei atracții lesne de înțeles față de fosta capitală a Moldovei, însă nici nu putem trece cu vederea că, alături de o manieră de analiză și de expunere cam naivă, ce atestă cit de coloză simțul istoric critic la autor, trecerea a peste șase decenii de la apariție a alterat considerabil atît conținutul, cit și interesul față de lucrarea în discuție. Putem spune în această situație că volumul *Iașii vechilor zidiri* pînă la 1821, tipărit recent de Editura „Junimea” și datorat ilustrului dascăl al Universității ieșene, regretatul Dan Bădărău și cercetătorului de temeinică formație Ioan Caproșu, apare nu numai într-un moment potrivit (din cele arătate, se desprinde că o asemenea lucrare era oricînd binevenită) și că, înainte așadar de a umple un gol prea îndelung resimțit, acest volum inaugurează — datorită tinutei științifice cu totul remarcabile — seria investigațiilor de excepție asupra fostei capitale moldovenești. Și aceasta chiar dacă lucrarea de față, nu este, așa cum foarte lesne s-ar putea bănui, o istorie a Iașilor, ci, înainte de orice, un excurs competent și sistematic în trecutul tuturor monumentelor medievale de valoare ce au înfruntat scurgerea timpului și care, altfel zis, reprezintă vechile zidiri ale orașului, acele vechi zidiri ce au dat și dau încă Iașilor faimă și respect, farmec și originalitate. Trebuie relevat însă numaidecît că, insistînd asupra vechilor zidiri ieșene, autorii nu au neglijat restul aspectelor, că în lucrare se întilnesc date prețioase — reproduce adeseori pînă la minuție, cu epuizarea documentației cunoscute — ce atestă dezvoltarea generală a Iașilor, că între toate datele problemei se stabilesc corelații ce au existat, fapt pentru care cartea lui Dan Bădărău și Ioan Caproșu constituie o realizare științifică de înaltă tinută, impunîndu-se ca prima cercetare organică asupra celor mai importante file de istorie și vechi monumente ieșene.

Întreaga materie tratată de autori este judicios compartimentată. Astfel, după utile și amănunțite informații privind datele topografice și geografice și mărturiile străvechi ale persistentelor unor așezări omenești în zona Iașilor, în volum se urmărește, în cadrul a trei mari părți, evoluția localității în tot atîtea perioade distincte, și anume: I) secolul al 14-lea — mijlocul secolului al 16-lea; II) mijlocul secolului al 16-lea — anul 1711; III) anii 1711—1821. În cazul fiecărei compartimentări semnalate, examinarea monumentelor specifice epocii investigate este precedată de expunerile sintetice ale dezvoltării generale a orașului în perioada respectivă. Paginile consacrate tuturor monumentelor importante ieșene, cu începere din secolul al 15-lea și pînă la sfîrșitul regimului fanariot, reprezintă în fapt tot atîtea veritabile micromonografii, avîntate însă de aceea că, în cadrul conceput de autori, *tratarea unitară* permite evidențierea unor aspecte sau degajarea unor concludii imposibile altmînterea și, prin urmare, neîntîlnite sau neaprofundate pînă astăzi. Descrierile sau interpretările propuse de autori sînt considerabil înlesnite de prezența, chiar în mijlocul textului de referință, a unei ilustrații corespunzătoare (în total — 182 fotocopii, în general de bună calitate). Lucrarea, în întregul ei, se susține pe bibliografia evasi-exhaustivă și la zi a problemei: de asemenea, investigația masivă a arhivelor a îngăduit să se furnizeze detalii cu totul necunoscute despre o multitudine de chestiuni. Întocmit pe aceste coordonate, volumul lui Dan Bădărău și Ioan Caproșu conduce pe cititor în noianul unor extrem de bogate fapte de istorie social-economică, politică, culturală și artistică. Parcurgîndu-l, cititorul poate afla lucruri de mare interes pe marginea vechilor edificii religioase sau — avantaj cu totul nou ce îl oferă numai cartea lui Dan Bădărău și Ioan Caproșu — a celor laice. Așa, bunăoară, cine nu este oare interesat de cele mai vechi zidiri ieșene (Curtea domnească, Biserica Sf. Nicolae Domnesc, Biserica armenescă), de marile construcții Galata, Sf. Sava, Trei Ierarhi, Golia, Cetățuia și Frumoasa sau de palatele boieresti de la confluența veacurilor al 18-lea — al 19-lea? Sau, mai mult decît atît, nu este util să se afle care au fost principalele meșteșuguri? care a fost rolul comercianților? cum era organizată administrația orașului? care au fost componența și numărul populației vechii capitale și ce dări plătea ea? care au fost înfățișarea orașului și principalele lui străzi (ulițe) ori cum și cînd s-a adus apă potabilă la Iași? ori ce cauze și ce efecte au avut marile incendii (de la 1725, 1735, 1753, 1761, 1776 și 1779) și epidemii (de la 1725, 1736 și 1799) ce s-au abătut asupra Iașilor? Tot astfel, nu este, credem, inutil să aflăm că în secolele al 17-lea — al 18-lea cele mai mari case boieresti din Iași erau foarte sumare mobilate, că, tot pe atunci, divanele domnești se înfruntau sub umbratul din curtea Palatului sau că, în sfîrșit, domnul țării, pentru a-și menține prestigiul în ochii supușilor săi, nu cuteza să se plimbe pe jos prin centrul orașului nici chiar atunci cînd era invitatul sultanului!

Din cele expuse, se desprind, nu ne indoim, suficiente temeuri ce îndeamnă pe cititor să parcurgă *Iașii vechilor zidiri* pînă la 1821. Și, dacă o va fi făcut-o, va împărtași, poate, încheierea noastră cum că lucrarea lui Dan Bădărău și Ioan Caproșu este întrutotul demnă de orașul căruia îi este închinată, de acest oraș care — spune marele nostru istoric Nicolae Iorga — „este o creație organică a vechii Moldove, care ea însăși este o creație a poporului românesc”.

GH. BUZATU

Simpozion internațional

Organizat de Ministerul Educației și Învățământului, Ministerul Economiei, Forțelor Armate și materialelor de construcții, Institutul Politehnic Gh. Asachi și Institutul de Chimie macro-moleculară „Petru Poni”, cel de al 5-lea Simpozion de chimie și tehnologia celulozei, desfășurat la Iași și Suceava, s-a bucurat de participarea a circa 60 de oaspeți de peste hotare: Austria, Belgia, R. P. Bulgaria, R. S. Cehoslovacia, Finlanda, India, Italia, R. S. F. Jugoslovania, Japonia, R. P. Polonia, R.D.G., R.F.G., S.U.A., Suedia, Ungaria și U.R.S.S. Au participat la lucrările acestei importante manifestări științifice specialiști din institutele de învățământ superior, din institutele de cercetare și proiectare din principalele centre ale țării, cadre din întreprinderile sectorului de celuloză și hirtie. După cuvântul de deschidere rostit de acad. Cristofor Simionescu, vicepreședinte al Academiei R.S.R., rectorul Institutului Politehnic din Iași, au fost prezentate numeroase comunicări și s-au desfășurat ședințe în cadrul celor patru secții: „Fizica și chimia lemnului, celulozei și derivațiilor lor”, „Tehnologia celulozei”, „Fizica, chimia și tehnologia fabricării hirtiei”, „Polimeri sintetici în fabricarea hirtiei sintetice”. La sediul Filialei Iașene a Academiei R.S.R. a avut loc o ședință a Comitetului de redacție al revistei „Cellulose, Chemistry and Technology”, pe probleme legate de tematica simpozionului.

În cinstea participanților a fost oferit un concert, prezentat de Conservatorul de muzică „George Enescu”, concert care a avut loc în Sala Voievozilor din Palatul Culturii — Iași.

Curajul banalităților

Până la un studiu exhaustiv și definitiv despre poezii ieșene sau despre „aerul ieșean în poezie”, Dana Dumitriu stăbulește, en passant, cu ocazia recenziilor volumului Starea a treia de Adl Cusin, rețeta acestei poezii. Deci: se ia mai întâi (de unde? de la înaintași — n.n.) „un molcom sentimentalism demonstrativ” care este „declamat cu emfază” și „cîntat teatral”. Pentru aceasta, desigur, îți trebuie curaj, dar nu de orice fel, ci neapărat „curajul banalităților” (pe care autoarea îl dovedește din plin — n.n.). Se mai adaugă spre a se obține o poezie-tip-ieșean un „patetism de romantă”, „imaginația românească a tipului liric (nu se știe exact ce e aceasta, dar merge — n.n.) care găzduiește cosmic și trăiește provincial”. Asta-i situația, poezi ieșeni! Dar „uzura portretului nu i-a speriat (pe poezii ieșeni, adică — n.n.) cu atât mai mult cu cât ei obișnuiesc tonul ironic (ironia îngăduitoare, umorul blînd și niciodată sarcasmul)”. Era și destul de greu ca poezii ieșeni, cu toții, să se sperie de uzura unui portret care nu este al lor, și e cert că ei au privit cu ironie îngăduitoare, cu umor blînd, dar fără sarcasm, rețeta lirică pe care, într-o clipă de negație critică, D. D. le-a confecționat-o. Manierată (cum îi știm) unii poezii ieșeni ne-au comunicat că ar face tot posibilul spre a încăpea între ramele portretului schițat de D. D., dar ceva (structura lor lirică, poate) îi trage îndărăt...

Caiet editorial

Din partea editurii ieșene primim un elegant caiet cu titlul „Junimea vă recomandă”. Subliniem că, prin concepția lui, ca și prin îngrijirea punerii în pagină, el reușește să fie altceva decât un simplu catalog al cărților apărute sau gata să apară. Articolele succinte (datorate lui Const. Clopraș, Eugen

Barbu, Andi Andrieș, Toader Hrib, prof. dr. Gh. Zamfir, M. Tarcă ș.a.) decupate din diverse prefațări și recomandări de cărți, fragmente și citate inedite, consemnări de opinii și autografe, anunțul unui concurs de poezie și proză pentru volume de debut, versuri de Florin Mihai Petrescu alături de un boagă și elocvent material ilustrativ constituie conținutul reștitului caiet. Valoarea lui este nu numai informativă ci și instructivă, contribuind la popularizarea a numeroase și interesante lucrări ce au stat ori stau în atenția editurii „Junimea”.

„Să resimți simțămîntul”

Radu Stoichiță (Tribuna, nr. 36) reflectează asupra sincerității, mai bine zis asupra hiper-pseudosincerității, combătînd-o de pe poziția omului sincer. Să-i urmărim raționamentul. Ce înseamnă a fi sincer? Răspuns: „Îndeobște a fi sincer înseamnă a fi cu inima deschisă”. Clarificările continuă la fel de prompt. Cum se dobîndește sinceritatea? Răspuns: Niciun, pentru că e „simțul spontan ce-ți vine fără efort, de la sine parcă”. Cu ce nu se poate confunda? „Cu desușul sentimentalism — mimetism banal și mediocrul al emoției”. Dar ce nu este ea? „Sinceritatea nu e biologică emoție față de nevoia împlinirii unor cerințe proprii numai organismului”. Care e dușmanul sincerității? Pseudosinceritatea. Dar ce e hiper-pseudosinceritatea? Cea care „periclitează sinceritatea timoului”. Și dacă prima treaptă a sincerității este denumită naivitatea spontană, „ultima naivitate” e, oricît re-am mira, „sinceritatea creatiei, prima nefiind decît cea a unui act nemillocit, care, e drept, are și el virtutea lipsei de viclesug”.

Să fim sinceri, în contextul unui număr bine gândit, Radu Stoichiță cară, vorba lui Fănuș Neagu, apă cu ciutura spartă.

Prefață la o stagiune

Ingenioasă ideea televiziunii de a prefața noua stagiune a Teatrului „Ion Creangă” din București cu un telemonaj cuprinzînd fragmente din spectacole prezente pe afișul acestei scene. Comentariul respectivelor fragmente a fost făcut de noul director al teatrului, scriitorul Alecu Popovici. Motiv de a considera acest original gest quasi-publicitar drept o angajantă prefață la o stagiune în care Teatrul „Ion Creangă” are să se acomodeze rigurilor unei activități destinate copiilor și tineretului, riguri stabilite în funcție de o finalitate nu totdeauna considerată cu suficientă responsabilitate. Să urmărim deci noul director al Teatrului „Ion Creangă”, succes deplin în îndeplinirea, cu un plus de fermitate și fantezie, a unor mai vechi sau foarte vechi promisiuni ale mentoratului colectiv teatral. Ait de vechi, încît pe parcurs aproape că au și fost uitate...

N. IRIMESCU

curier

Primim din Montreal, din partea colaboratoarei noastre, dr. M. Hodoroabă: Sub titlul L'homme à la rencontre de l'humain s-a desfășurat de curînd la Montreal al 18-lea Congres internațional de psihologie aplicată organizat de Asociația internațională de psihologie aplicată, în colaborare cu Universitatea din Montreal și Universitatea din Quebec. Au participat psihologi din majoritatea țărilor lumii, reprezentanți ai

Consiliului internațional și Societății interamericane de psihologie, personalități marcante în psihologie, ca J. Le Plat (Franța), B. F. Lomov (U.R.S.S.), N. Mailloux (Canada), D. Sinha (India), J. Wishnar (S.U.A.) etc. Variate forme de desfășurare a lucrărilor — ședințe plenare și pe secții, simpozioane, comunicări, plimbări, excursii și reuniuni tematice, programe de filme etc. — în cadrul cărora s-au conturat noi linii de orientare în psihologia aplicată a copilului, adolescentului și adultului, ca și în psihologia industrială, socială și clinică, au favorizat realizarea unui util schimb de experiență în psihologie la nivel mondial.

Un vast capital de dezbateri au constituit problemele privind psihologia inteligentă. Au fost examinate procesele gândirii primare, ale gândirii operatorii, corelațiile dintre procesele cognitive, inteligența logică și personalitate, comentîndu-se tehnicile de evaluare critică a acestor procese în cadrul învățării. O serie de lucrări au insistat asupra relației dintre randamentul școlar și motivația în procesul învățării: R. Piret (Belgia), R. Amigues (Italia), J. Haye (Australia) etc. De asemenea, a fost discutată problema necesității unui sistem opțional de examinare și depistare a copiilor cu handicap intelectual, prin aplicarea unor metode speciale în centrele de reeducare, ca explorarea inteligenței nonverbale, a aptitudinilor manuale, pentru recuperarea și adaptarea copilului (Telegina — U.R.S.S., I. Clift — Noua Zeelandă, Takashi Sakamoto — Japonia, M. Hodoroabă — România, R. Brown — Canada) etc.

Totodată, o atenție deosebită a fost acordată problemelor de sociopsihologie, sub diversele aspecte pe care le implică astăzi fenomenul educațional în lume, ca și problemelor de psihologie industrială, celor privind orientarea și formarea profesională, celor legate de psihologia și securitatea telecomunicațiilor, cooperarea între diferite moduri de comunicare interumană, ca și celor privind psihologia mediului arhitectural. Din problematica Congresului n-au lipsit comunicările referitoare la psihopatologia și psihologia clinică.

★

Din partea tovarășei Aneta Ramadan, soția regretatului artist al poporului Const. Ramadan, primim o scrisoare prin care d-sa își manifestă dezamăgirea față de conținutul volumului III al „Istoriei teatrului în România” (Ed. Academiei), Reșim, în esență, următoarele aprecieri: „Aceste pagini de istorie, cu atât de numeroase omisiuni și erori, le considerăm mai întîi ca fiind generate de o defectuoasă aranjare a materialului documentar, urmînd a apărea complete și corijate pe măsura înaintării lecturii. Mi-am dat seama însă că lucrarea (o numesc așa din respect față de titlu) nu suferea numai din cauza erorilor și a omisiunilor, ci și de pe urma unor aprecieri nefundamentate, de multe ori jignitoare, la adresa Teatrului Național din Iași care a jucat un rol de prim plan nu numai pentru Moldova, ci pentru întreaga artă și cultură românească”.

În continuare, cea care a secondat și a înlesnit, cu discreția și devotamentul unei adevărate soții, întreaga carieră a mar-lui artist, se arată plăcut impresionată de atitudinea revistei noastre care a publicat o suită de articole semnate de N. Barbu „de natură să restabilească un adevăr ce credeam că nu e ignorat de nimeni și să repună în locul meritat evenimente și personalități ce au strălucit multe decenii, dînd sensuri specifice artei și culturii noastre naționale”.

Înregistrînd aici, așa cum corespondenta noastră a dorit, un punct de vedere dinăuntrul mișcării teatrale care s-a ilustrat în epocă, mulțumim pentru aprecierile la adresa „CRONICII”. Totodată, ținîm să precizăm că articolele publicate în „CRONICA”, departe de a suplîni lipsurile unei atare lucrări de istorie, se înscriu doar cu o atitudine în spiritul obiectivității care nu exclude și semnalaarea unor merite ale operei în discuție, așa cum ele au și fost subliniate în articolele inserate de „CRONICA” (nr. 27, 28, 29 din 1974).

SPORT MINUTUL 503!

Vai, cît am așteptat minutul 503! Fără a fi gălățean, am suferit împreună cu microbiștii de pe malul Dunării atîtea sute de minute, atîtea etape, atîtea duminici în haine cer-nite. Dar oricît de intensă și îndelungă ar fi o suferință, tot vine odată minutul 503, cînd reinfloresc trandafirii spe-ranței, cînd o duminică obișnuită poate părea zi de paște, cînd Dunărea se poate opri în loc, cu vapoare cu tot, ca să admire o victorie fotbalistică atît de mult visată, F.C. Galați a intrat deci în divizia A! Abia acum, după șase etape, abia acum în minutul 503, cînd a înscris primul gol unei echipe de prima divizie. Stimai microbiști gălățeni, să țineți minte acest binecuvîntat minut 503, minut subii-niat cu o explozie de bucurie care s-a auzit pînă la Iași. Unde, la aceeași oră, era o liniște perfectă. Era liniște pentru că Politehnica, după ce zvîncise frumos în prima repriză, își agățase pietre de picioare ca să le fie cluje-nilor viața mai ușoară.

Nu știu de ce, dar mi se pare că pentru noi iar începe un drum lung și greu, de suferință și amarămetodă, de dez-amăgire și tristețe. După vechea noastră metodă, atît de des verificată în ultimele campionate, am adus (sau au venit singuri) jucători fără experiență, care nu știu să cîș-tige un meci nici atunci cînd domină, cînd joacă mai bine (cum a fost cazul în prima repriză de duminică) și care nu știu să se concentreze pentru a depăși momentele grele (cum s-a întîmplat în repriza secundă). Așa se explică faptul că — după ce, cu o duminică înainte, oferisem scorul etapei (2—5 la Craiova), prilej de ironii și priviri de sus — acum am fost singurii care am pierdut pe teren propriu; iar zîmbete, iar condescendență, iar cerneală otrăvită în stiloul cui știu eu (care nu ne iartă pentru victoria fatală de la sfîrșitul sezonului trecut asupra Rapidulețului).

Nu mai avem altceva de făcut decît să sperăm că această echipă, Politehnica, își poate găsi în ea însăși salvarea, prin antrenament mai temeinic, prin educarea voinței de luptă, prin deprinderea unei tactici de joc cît de cît judi-cioasă. Îiie Oană știe foarte bine toate aceste lucruri, dar are nevoie de timp. Și timpul e... goluri. Goluri primite și acasă și în deplasare. Goluri care cîntăresc greu și acum, dar vor cîntări mult mai greu la sfîrșitul campionatului.

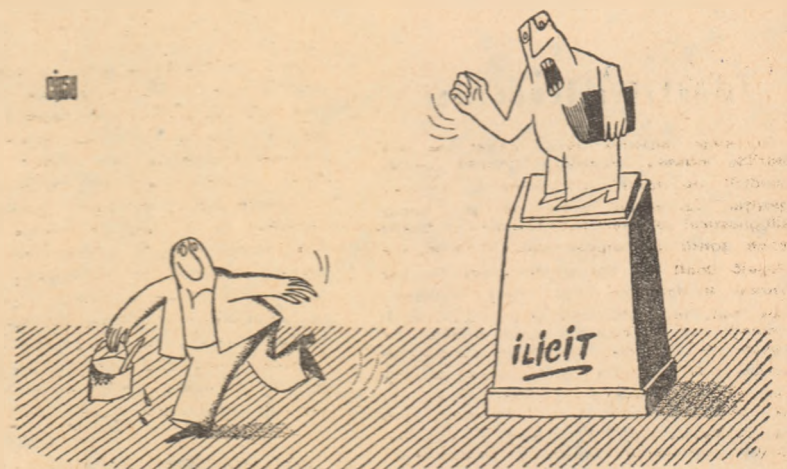
„Phoenix” Bacău a început cursa pentru revenirea în di-vizia A. Le dorim să aibă drum asfaltat și arbitri corecți; că pe noi arbitrii ne mîncîcă.

Ce știe Fănuș Neagu!... Că dacă ar ști cum se macină făina fotbalului în provincie, n-ar mai deplînge atîta soarta Rapidulețului. Pe noi ne-au scos arbitrii din A de nu știu cîte ori și nu ne-am lamentat. Cel mult am țipat în zadar.

Și fiindcă a venit vorba de arbitrii... Duminică, la Iași Fr. Colosi, i-a arătat lui Anton cartonașul roșu. Bine i-a făcut! Că doar fotbalul nu e popice, nici greco-romane. Că a greșit însă arbitrul (calificat drept „foarte bun” de cole-gul nostru de la „Sportul”), e că nu a acordat aceeași sancțiune (sau măcar cartonașul galben) pentru o infracțiune absolut de aceeași gravitate, comisă (cu aceeași „bună” intenție) de un clujean, numai cu trei minute mai înainte.

Dar cum de subiectivitate e greu să ne descotorosim, mai ales în sport, să așteptăm duminica viitoare, La Tîr-gu Mureș, conform obiceiului bine împămîntenit de anul trecut, vom cîștiga... Dacă aș fi jucător, mi-aș da sufle-tul pe gazon numai să nu-l mai aud pe Fănuș Neagu cum ne blestemă și ne suspectează pentru acel nenorocit 1—0 din iunie.

INTERIM

POȘTA LITERARĂ

ECHIM VANCEA — Deși în niște formu-lări adeseori căutate și uneori impropii, versurile dezvoltă o stare lirică care își configurează structura. Remarc Jertfa visu-lui, De aici în cămașă de pinză, Ultimul semn de recunoaștere și aștept semne noi.

CORNEL CIOMIZGA — Mulțumiri pentru aprecieri și consecvența cu care ne ur-măriți. Din păcate nu vă putem răspunde cu aceleași complimente. Versurile dv. sînt entuziaste, sînt tinerești, sînt duos-meditative, dar nu se coagulează în poezii. Sare în ochi strădania de a scrie. Un bun lec-tor de poezie este de preferat unui autor al unor astfel de compuneri.

T.M. — Se simte îndărătul poeziei un cunoscător de literatură și artă care, nu-

trîndu-se mereu din lecturi, vizitînd ex-poziții și meditînd, scrie el însuși „inscrip-ții” pe umbra „sîntelor firi viziunare”. Rezul-tatul, chiar dacă nu este intru totul liric, este cultural. Cînd lipsește modelul, cînd se încearcă a scrie la libera inspirație, versu-rile sînt șovăielnice, fără consistență.

ION DIACONU — Giurgîța-Dolj. — Sunete curate, pornite „din inimă” chiar dacă (sau poate de aceea) auzite în zeci și zeci de variante. Adoptați cu prea multă ușurință simbolistica de circulație (Aici unde zborul de păsări / se preschimbă în miere / și unde lumina lutului / izvorăște în fîntină” etc.), fără strădania unei desprinderi.

CRISTIAN LEU — Circulă prin aceste ver-suri un suprealism întîrziat (a se vedea titlul „Abatoarele universului”) în care fron-da, cinismul, epatarea sînt, spre a vă cita, „fragment sacru / tîrit de-nșelătoare flă-cări / aprinse-n sufletul meu / de un trîs-

net genial”. În Taine și Adîncuri se simte o încercare de personalizare, de ieșire spre un făgaș propriu și va fi interesent de ur-mărit dacă veți izbîndi. Reveniți, deci, zupă un timp.

MIHAI LAU — „Și mai fă ca să nu su-făr / nici ce simți cînd rupi un nufăr” — iată una din exprimările fericite, ce se des-prinde din masa mare a stereotipurilor pe care le debitați contrar adagiului non multa, sed multum...

AURELIA LUCA — Versuri duioase: „Aici m-am bucurat de-nțitul mîngîiat / Și primii pași pe lingă pat, / Și-îmbrățișări duioase / Și cîntece melodioase”. Gaudemus igitur!

MIHAI M. PASCAL — Din cit s-a putut în-țelege (scrisul e ilizibil), nu sînt semne că ceea ce scrieți va rămîne pentru mai urzu.

P. ERVAG — Nici de data aceasta nu aveți noroc. Ca-n colivie este abia o schi-țare a unui fapt divers, fără nici o semi-ficație literară.

MĂNDIȚA CĂRĂUȘU — Efuziuni lirice ju-venile, punctate de cîte o formulare inspi-rată și de improprietăți asociative gen „În-deplinește-mi nedorința mea” sau „O le-bădă / albă ca spuma de mare, / zboară tot mai sus / spre soare”. Mai aproape de ceea ce ar trebui (deși logoreice) sînt: Policromie și Joc.

Gh. TAN — Versurile dv. s-ar bucura de mai multă atenție dacă... ar fi altfel scrise, dacă ar ieși cu mai mult tupeu din caduci-tate și lincezeală. Iată un exemplu ales la întîmplare: „Privirile mele le caută pe ale tale și invers, / Privirile trebuie să se caute din cînd în cînd; / Altfel drumul urmat n-ar fi atît de spinos, / Altfel ar fi prea multe taine în orice gînd”. Și tot așa, cu mici ex-cepții (Psalm, Poetul). Desigur, vă așteptăm în continuare, poate se întîmplă saltul mult dorit.

N. T.

BORIS VULJEV

vară scurtă

Iată trecutul.
Iată piscul.
Asta e tot.
Ce a fost a trecut. De aici înainte
orice pas
poate fi dureros
iar rotirea înapoi-scurtă.
E timpul să beau cu ochii nemărginirea,
să privesc trecutele victorii,
minus amarele răfuleli,
minus dezbinările,
plus acea
dulce oboseală căreia m-am dăruit
să ajung miezul, minunea de aur.
Atât de palpabil simt greul
pe care l-am purtat până acum!
Rămân același.
Nu-i nimic dacă părul mi se rărește...
Vara a fost scurtă
Toamna
a năvălit pe nesimțite cu o ploale caldă
și spuma norilor.
„La revedere, cocori!”
Stolurile lor
proiectează umbre oblice pe poienele dorite
Soarele a trecut de irimi
și orășele.
Vine ceasul greierilor,
felurit cîntă mierlele.
Acesta e ultimul semn.
Acesta e piscul.
Acesta înseamnă:
drasupra-mi călătorește cea mai curată stea —
Sirius.

LICEZAR ELENCOV

țărnam

Deci mai departe... Peste zile, peste cârdati de
pești.
peste aerul amar, peste apa involburată —
aruncați pe lumina galbenă a nisipului,
impietriți de sare și vînt.
Fără cuvinte să te gîndești
că între relativa înțelepciune a universalăi
și marginea absolută a iubirii tale
e lanțul muntos
lăsat acolo de viața mea.
Acum mă mișc între noapte și zi
string sfărîmatele simțuri ca pe clobari de midii
și le așez între alge, pe nisip.
Deci mai departe... Fără tine voi alege
tăcerea peștilor.
Astfel trăind imi vei fi
necesară ca apa și aerul.

MARIA DRAKALIEVA

zi de lucru

Ne odihnim rizind
și discutăm
despre cămașa ta albă,
despre vaza cu ofilite crizanteme
și despre cuvertura
pe care o voi cumpăra într-o bună zi.
Copilărește îți mărturisesc greșeala mea,
iar tu te încrunți în glumă
și-mi promiți
cele mai vesele crizanteme,
cele mai sonore cupe...
Mă pierd aproape fericită
pe potecile acestor mici bucurii
și cred
și nu cred și știu
că treburi arzătoare, urgente,
vor fura din nou
gîndurile tale,
clinetul cupelor
și-acele vesele, promise crizanteme.

IORDAN IANKOV

**între
iarnă și toamnă**

Pereții au încărunțit lent
în lungile plai de noapte
Prin reci băltoace inoată
jilave vinturi.
Deasupra trotuarului se leagănă
becul din colț... Vinăt
intunericul —
ca un vechi
și zdrențaros palton — atîrnă.
Cu miinile în buzunare trece
o fată... Și abia atunci
simți cum te cuprinde
dintr-odată un dor ascuns
după ceva care s-a dus...
Perseverență.
în noapte,
numai ploaia desfirată va bate
în ultimele frunze.

În românește de
SEBGIU ADAM

Împotriva leucemiei

În lupta împotriva uneia dintre cele mai
peridele maladii, leucemia limfatică acută,
medicii au reușit să cucerească o nouă
poziție. Cu numai cîțiva ani în urmă,
diagnosticul acestui bolii excludea aproape
orice șansă de supraviețuire. Pacienții, de
regulă copii între doi și cinci ani, nu mai
aveau în fața lor decît cîteva săptămîni
sau luni de viață. Iată însă că o nouă
metodă de tratament experimentată cu
succes în Berlinul occidental sub con-
ducerea prof. Hansjörg Riehm pare să dea
loc la noi speranțe. Potrivit statisticilor,
în Republica Federală se constată anual
la un număr de 500 pacienți o supra-
producție periculoasă de celule leucemice în
sînge. Împotriva bolii condiționate de fac-
torii ereditari sau declanșate în urma unei
deregări a sistemului imunologic al orga-
nismului, au fost elaborate pînă acum di-
ferite tratamente medicamentoase fără a
se garanta însă vindecarea completă. O
terapie combinată pusă la punct în Statele
Unite nu a reușit să sporească șansele
de vindecare decît pînă la 50%. Prof.
Riehm și colaboratorii săi au optat cu
patru ani în urmă pentru o nouă cale.
În opoziție cu alți specialiști care averti-
zau împotriva administrării conjugate a
preparatelor chimioterapeutice cunoscute
atrîgînd atenția asupra efectelor secun-
dare, prof. Riehm a aplicat în mod deli-
berat doze foarte mari, pornind de la
concepția că efectele secundare nedorite nu
apar simultan și chiar se anulează în parte
reciproc. Ca atare, în prima fază de tra-
tament care durează opt săptămîni, bolnavii
II s-a administrat o doză care depășește
limita de toleranță admise pînă
acum. Succesul obținut pare să justifice
temeritatea oamenilor de știință din Ber-
linul occidental. Șocul medicamentos dis-
truge într-o măsură atât de mare celulele
bolnave încît, la sfîrșitul tratamentului, nu-
mărul lor poate fi din nou ținut sub con-
trol de forțele imunologice ale organismu-
lui, oricît de slăbite ar fi. Grație acestui
procedeu, 75% din totalul pacienților con-

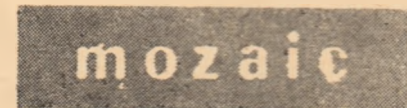
siderați incurabili au putut fi redat viață,
fără a suferi pînă în prezent nici o re-
șută. Dar specialiștii din Berlinul occiden-
tal nu s-au mulțumit cu tratamentul me-
dicamentos intens din primele opt săp-
tămîni. Pacienții I se administrează în
continuare un tratament chimioterapeutic
coroborat cu o serie de serine de raze.
Prin iradierea slabă a craniului și a co-
loanei vertebrale se împiedică instalarea
celulelor leucemice la nivelul creierului sau
al sistemului nervos central unde efectul
medicamentelor este mai puțin intens. În
prezent, cercetătorii din Berlinul occiden-
tal se străduiesc să elimine complet tra-
tamentul suplimentar a cărui durată a fost

au relevat cercetările de laborator, con-
strucții din antichitate au utilizat ca font
lulul îmbibat cu o substanță specială care
asigura izolarea completă. În părțile sale su-
perioare rezervorul poartă urmele unor fresco.
Inscripțiile cuneiforme atestă că el și clădi-
rea alăturată au fost construite în secolul VII
înainte de era noastră.

Hirtie din piatră

Titlul pare paradoxal și totuși a astfel
de hirtie există. Tehnologia confecționării
ei a fost elaborată de Institutul de cer-
cetări științifice al Industriei de hirtie și
celuloză din Kiev. Ea nu se deosebește
mult de tehnologia obișnuită numai că
materia primă nu este lemnul ci bazaltul.
Din masa de bazalt topit se trag fibre
subțiri care reprezintă baza hirtiei din
piatră.

Hirtia respectivă prezintă o serie de a-
vantaaje. Ea se aprinde la temperaturi de
peste 800 grade Celsius, ceea ce o face
utilizabilă în sectoarele industriale, unde
se cere folosirea unor materiale cu rezis-
tențe termice ridicate. În afară de aceasta,
ea nu suferă de pe urma influenței microor-
ganismelor și nu putrezește.

redușă între timp de la trei ani la un an
și jumătate. Dacă vor reuși în acest sens,
leucemia va putea fi vindecată în viitor
în numai două luni.

**Bazine de acumulare
din antichitate**

O expediție a Institutului de arheologie
și etnografie a Academiei de Științe a
R.S.S. Armene, cercetînd regiunea unde
se afla cîndva anticul oraș Arghıştihinli din
perioada Urartu (stat sclavagist din seco-
lele 9-6 înainte de era noastră) a desco-
perit urmele unor mari bazine de apă.
Specialiștii consideră că descoperirea nu
are precedent. Pereții și fundul unui re-
zervor imens sînt cîmpușiți cu plăci din
piatră. Fiecare rînd de plăci este montat
în scară față de cel inferior. După cum

Everestul subteran

Este vorba de un munte aflat în subteran
și care depășește ca înălțime cel mai mare
munte din lume, Everestul (8848 m), fiind
format numai din săruri. Muntele de sare
Calkar se află într-o depresiune de lângă
Marea Caspică.
Pentru a studia mai mult sau mai puțin
temeinic acest munte subteran oamenii de
știință au avut nevoie de 15 ani. Studiul a
demonstrat că vîrsta muntelui este de 300
milioane de ani. Aici natura a adunat mi-
liarde de tone de materii prime valoroase
pentru industria chimică: sare, magneziu,
iod și altele.

Pe coasta de argint

Ion ISTRATI

Pînă la Ecrene, străbăteam o cale de aproape 200
de km. Nu am măsurat-o, dar e cert lucru că prin
Bazargic, sînt cel puțin 170 pe care-i parcurgem
cu mașina și care ne introduc treptat într-un pei-
saj un ce în ce mai ademenitor, cu totul neaștepta-
tă, romantic și în același timp în curs de mo-
dernizare, desfalînd cu vegetația lui aproape medi-
teraneană mai tot acest binecuvîntat crîmpei al
micului paradis terestru de pe litoralul sudic al
Pontului Albăstru. Aici, cu ochii frumoși și limpezi
de safir, marea blindă privește senin asupra pî-
mintului cuceritor și captivant îmbrăcat cu culo-
rile, cu roadele și cu frunzele. urie vișei de vie, a
migdalilor, smochinilor și ale rodiilor, cu parfumu-
rile iasomei, a trandafirilor, a mimozelor, ale
oleandrilor, chiparoaselor și ale celorlalte podoa-
be florale

Ne aflăm pe renumita Coastă de argint, această
splendidă Rivieră sui generis a Bulgariei vecine și
prietene și, sub aurul unui soare estival care se
revarsă domol și mîngios, curgînd ca mierea din
înaltul slăvilor celeste, stăruim cu privirea la lu-
xurianta verdeață care decorează, cu vile cochete,
o lungă fișie a fărmlui marin. Aceasta, îngustă
de la unul pînă la doi km și admirabil așezată sub
buza unui patou ce domină, de la altitudini care
merg pînă la 200 m, nivelul apelor de mîsosis ale
Mării Negre, este fericit ocrotită, vara și chiar
iarnă, de răceala vînturilor glaciale. Ea are ast-
fel un climat constant în care nu cîntăreșă de loc
curenții de aer, unde ploile sînt rare, dar binefă-
cătoare și căldurile darnice și intense, bucurînd
așezările balneare și turistice de aici cu aceeași
năzuitoare dulceață termică și cu aceleași sanitare
proprietăți talazo-terapeutice cu care sînt cu pri-
sosiță dăruite coastele occidentale ale golfului de
la Fiume și cele ale Adriaticei. Nu am călătorit
pe aceste meleaguri în calitate de pictor,
de geograf sau ca medic specialist în clima-
to-terapie, dar am poposit, bunăoară, la Balçic, rî-
mînd încîntat de aspectele montane ale înălți-
milor, de reliefulurile frîmîntate ale povirșurilor
prăpăstioase și zbuciumate de seismele milenliilor
duse, de umbroasa lume floristică a pădurilor ră-
coroase care, adesea, coboară pînă pe falzeșă și
aduc cu ele, din afunduri silvestre, izvoare de cris-
tal. După cum, am căutat, cu emoție și cu ochi
încărcați de uimire, atît la peisajele de cridă albi-
cioasă, de țigla roșie și sure ale clădirilor mai în
etate, surzînd, care mai de care, dintre încercate
grădini suspendate și de pe pripoare bolovănoase,
cît, în special, la coloriturile de mărgean ale roci-
lor de la Caliacra, la cele argintii de la Balçic și
la cele de smarald de la Ecrene.

Nu e întimplător, de aceea, că, spre exem-
plu, Balçicul, a atras, încă demult, curiozitatea
creatoare și interesul artistic din partea atîtor ce-
lebre personalități ale plasticii europene. Zăbovim,
așadar, cu îndreptățită plăcere, la Balçic unde
foarte odinioară, se întemeiasă una din coloniile
milesiene și unde, cu 25 de veacuri în urmă, se ri-
dica Dionysopolis, oraș închinat zeului vinului și
petrecrior autumnale. Aici, azi, — după ce într-
ziem pe vechi străzi înguste și abrupte lîngă care
se ridică case mici, pitorești, cu aerul orientală,
cu grădinițe în terase și cu cerdacuri din care se
zăresc, fișînd printre frunzeturi, zvelte mînarete
ce se întrec, sfredelînd vîzduhul, ca ploști; după
ce admirăm noile edificii socialiste cum sînt, în-
deosebi, cele portuare, antrepozitele de cereale și
celelalte construcții ce se orînduiesc în acest ori-
ginal amfiteatru natural, vizităm palatul, în stil
oriental, Tehna-Juhav. Transformat actualmente în
casă de odihnă pentru oamenii de știință și artiști
și arînd în preajmă vestita biserică, în stil bizan-
tin, Stella Maris (reprodusă identic după un lăcaș
similar din Cipru constituie o veritabilă atracție a
Balçicului pentru marea majoritate a turiștilor. Du-
pă cum, bineînțeles, există atîtea foarte numeroase
construcții cu caracter industrial, civil, și social-
cultural, durate, ca, de pildă, la Varna și în toate
celelalte centre urbane în toată Bulgaria eliberată
acum trei decenii de sub dominația fascistă.

CRONICA
săptămînal politic - social - cultural

colegiul de redacție:

LIVIU LEONTE, redactor șef
ANDI ANDRIȘ, redactor șef adj.
N. BARBU, redactor șef adj.
ȘTEFAN OPREA, secretar g-ral
de redacție
VASILE CONSTANTINESCU

Prezentarea grafică: VALER MITRU